

Rijkswet van [datum], houdende regels omtrent de instelling van de Caribische hervormingsentiteit in Aruba, Curaçao en Sint Maarten (Rijkswet Caribische hervormingsentiteit Aruba, Curaçao en Sint Maarten)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat de regeringen van Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn overeengekomen dat in een wet op grond van artikel 38, tweede lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden een zelfstandig bestuursorgaan wordt ingesteld dat met het oog het welzijn van de bevolkingen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten ondersteuning zal bieden bij het doorvoeren van hervormingen van bestuurlijke aard, het realiseren van duurzame en houdbare overheidsfinanciën en het versterken van de weerbaarheid van de economie in deze landen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State van het Koninkrijk gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, de bepalingen van het Statuut voor het Koninkrijk in acht genomen zijnde, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 (begripsbepalingen)

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt, tenzij anders bepaald, verstaan onder:

bestuur: de ministerraad van het land Aruba, de raad van ministers van het land Curaçao onderscheidenlijk de ministerraad van het land Sint Maarten;

Caribische hervormingsentiteit: de Caribische hervormingsentiteit, genoemd in artikel 2;

College Aruba financieel toezicht: het College Aruba financieel toezicht, genoemd in artikel 2, tweede lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao, Sint Maarten en Aruba;

College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten: het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, genoemd in artikel 2, eerste lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao, Sint Maarten en Aruba;

land: het land Aruba, Curaçao of Sint Maarten;

landen: de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten;

landspakketten: de landspakketten, bedoeld in artikel 5, eerste lid;

Onze Minister: Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;

overheidsorgaan: een bij of krachtens de Staatsregeling van Aruba, Curaçao onderscheidenlijk Sint Maarten of onderlinge regeling in de zin van artikel 38 Statuut ingesteld bestuursorgaan of andere instantie die met openbaar gezag is bekleed;

overheidsbedrijf: een onderneming met privaatrechtelijke rechtspersoonlijkheid, niet zijnde een personenvennootschap met rechtspersoonlijkheid, waarin een publiekrechtelijke rechtspersoon, al dan niet tezamen met een of meer andere publiekrechtelijke rechtspersonen, in staat is het beleid te bepalen, in de zin van artikel 25g, tweede lid, van de Mededingingswet, dan wel een onderneming in de vorm van een personenvennootschap, waarin een publiekrechtelijke rechtspersoon deelneemt;

plan van aanpak: een plan van aanpak als bedoeld in artikel 21;

projecten en maatregelen: de projecten en maatregelen, bedoeld in artikel 4, onder a en b;

Statuut: Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden.

HOOFDSTUK 2 DE CARIBISCHE HERVORMINGSENTITEIT

§ 2.1 Instelling en taken

Artikel 2 (Caribische hervormingsentiteit)

1. Er is een Caribische hervormingsentiteit.
2. De Caribische hervormingsentiteit is gevestigd in Den Haag.
3. De Caribische hervormingsentiteit bezit rechtspersoonlijkheid naar Nederlands recht.
4. De Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is op de Caribische hervormingsentiteit van overeenkomstige toepassing.

Artikel 3 (doel)

De Caribische hervormingsentiteit heeft ten behoeve van het welzijn van de bevolkingen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten tot doel om in de landen te bevorderen dat hervormingen van bestuurlijke aard worden doorgevoerd, duurzaam houdbare overheidsfinanciën worden gerealiseerd en de weerbaarheid van de economie wordt versterkt, met inbegrip van de rechtsstatelijke inbedding die daarvoor nodig is.

Artikel 4 (taken)

1. De Caribische hervormingsentiteit heeft tot taak:
  - a. de ondersteuning van en het toezicht op de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven van de landen met betrekking tot de in deze wet en in landspakketten bepaalde onderwerpen;
  - b. het initiëren, bevorderen en uitvoeren van projecten met betrekking tot de in deze wet en in landspakketten bepaalde onderwerpen;
  - c. het op aanvraag verstrekken in de landen van subsidies aan burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven, dan wel het deelnemen in het aandelenkapitaal in privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven;
  - d. het instellen van verscherpt financieel toezicht, indien aangewezen, op de landen.
2. De uitoefening van de taken, bedoeld in het eerste lid, heeft in ieder geval betrekking op:
  - a. de overheid;
  - b. de financiën
  - c. economische hervormingen;
  - d. de zorg;
  - e. het onderwijs;
  - f. het versterken van de rechtsstaat; en
  - g. de infrastructuur.

Artikel 5 (landspakketten)

1. De onderwerpen, bedoeld in artikel 4, tweede lid, en de projecten en maatregelen, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a en b, worden op hoofdlijnen uitgewerkt in landspakketten. Deze landspakketten worden als onderlinge regeling tussen Nederland en elk van de landen gesloten op grond van artikel 38, eerste lid, van het Statuut.
2. Bij of krachtens de landspakketten kan worden bepaald dat de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen geschiedt zonder ondersteuning en toezicht door de Caribische hervormingsentiteit.

Artikel 6 (samenwerking)

1. De Caribische hervormingsentiteit kan met het oog op de uitvoering van haar taken samenwerken met instellingen en organen van instellingen van de Europese Unie en andere volkenrechtelijke organisaties en met instellingen en organen van instellingen van Nederland en andere landen binnen het Koninkrijk met een ontwikkelings-, financierings-, toezichts- of algemene bestuurstaak. In voorkomend geval stelt de Caribische hervormingsentiteit met de desbetreffende instelling of organisatie een samenwerkingsprotocol op.

2. De Caribische hervormingsentiteit stelt, in overeenstemming met Onze Minister, gezamenlijk met het College Aruba financieel toezicht en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten in het belang van het efficiënt en effectief uitoefenen van de bevoegdheden, bedoeld in de paragrafen 4.5 en 4.6, een samenwerkingsprotocol vast.

§ 2.2 Inrichting en samenstelling

Artikel 7 (samenstelling, benoeming en besluitvorming)

1. De Caribische hervormingsentiteit bestaat uit drie leden, onder wie de voorzitter.
2. De voorzitter vertegenwoordigt de Caribische hervormingsentiteit in en buiten rechte.
3. Benoeming van de leden vindt plaats op grond van de deskundigheid die nodig is voor de uitoefening van de taken van de Caribische hervormingsentiteit en op grond van maatschappelijke kennis en ervaring.
4. De leden worden door Onze Minister benoemd voor een periode van drie jaar en kunnen eenmaal worden herbenoemd voor eenzelfde periode.
5. De Caribische hervormingsentiteit beslist bij meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.

Artikel 8 (incompatibiliteiten)

Onverminderd de artikelen 9 en 13, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen kan een lid van de Caribische hervormingsentiteit niet tevens zijn:

- a. Gouverneur;
- b. minister of staatssecretaris;
- c. commissaris van de Koning of gedeputeerde;
- d. lid van de Staten-Generaal of van de Staten van een van de landen;
- e. burgemeester of wethouder dan wel gezaghebber of eilandgedeputeerde;
- f. lid van de Raad van Advies van een van de landen;
- g. lid van of staatsraad bij de Raad van State van het Koninkrijk;
- h. lid van de Algemene Rekenkamer van een van de landen of van Nederland;
- i. ombudsman of substituut-ombudsman van een van de landen of van Nederland; of
- j. ambtenaar bij een ministerie of een daaronder ressorterende instelling, dienst of bedrijf van een van de landen of van Nederland.

Artikel 9 (bestuursreglement)

1. De Caribische hervormingsentiteit stelt een bestuursreglement vast.
2. Het bestuursreglement wordt bekendgemaakt in de Staatscourant, de Landscourant van Aruba, de Landscourant van Curaçao en de Landscourant van Sint Maarten.

Artikel 10 (beleidsregels)

Onverminderd artikel 21, tweede lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen worden beleidsregels met betrekking tot de taakuitoefening door de Caribische hervormingsentiteit bekendgemaakt in de Landscourant van Aruba, de Landscourant van Curaçao en de Landscourant van Sint Maarten.

§ 2.3 Ambtelijke dienst

Artikel 11 (de ambtelijke dienst)

1. De Caribische hervormingsentiteit wordt ondersteund door een ambtelijke dienst.
2. De ambtelijke dienst staat onder leiding van een algemeen secretaris.

Artikel 12 (incompatibiliteiten)

1. De algemeen secretaris noch een van de medewerkers van de ambtelijke dienst is lid van de Caribische hervormingsentiteit.

2. De algemeen secretaris noch een van de medewerkers van de ambtelijke dienst vervult nevenfuncties die ongewenst zijn met het oog op een goede vervulling van zijn functie of de handhaving van zijn onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin.
3. De algemeen secretaris of de medewerker van de ambtelijke dienst meldt het voornemen tot het aanvaarden van een nevenfunctie anders dan uit hoofde van zijn functie aan de Caribische hervormingsentiteit.

§ 2.4 Toelating

Artikel 13 (toelating)

De leden van de Caribische hervormingsentiteit en de algemeen secretaris en de medewerkers van de ambtelijke dienst die de Caribische hervormingsentiteit ondersteunt, hun echtgenoten of geregistreerde partners en minderjarige kinderen voor zover zij met hen een gemeenschappelijke huishouding voeren, zijn van rechtswege toegelaten tot de landen. Aan de leden, de algemeen secretaris en de medewerkers van de Caribische hervormingsentiteit alsmede hun echtgenoten of geregistreerde partners en minderjarige kinderen worden geen nadere voorwaarden gesteld voor de uitoefening van een beroep of het verrichten van arbeid.

§ 2.5 Financiering Caribische hervormingsentiteit

Artikel 14 (bezoldiging en overige apparaatsuitgaven)

De bezoldiging van de leden van de Caribische hervormingsentiteit, de bezoldiging van de algemeen secretaris en de medewerkers van de ambtelijke dienst, alsmede de bekostiging van de overige apparaatsuitgaven komen ten laste van de begroting van Onze Minister.

§ 2.6 Jaarverslag en uitvoeringsrapportage

Artikel 15 (jaarverslag)

1. Bij de toepassing van artikel 18, tweede lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen wordt het jaarverslag mede gezonden aan de besturen en aan de Staten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten.
2. Onze Minister zendt het jaarverslag aan Onze Ministers die het aangaat.

Artikel 16 (uitvoeringsrapportage)

De Caribische hervormingsentiteit verstrekt ieder halfjaar, en zo nodig tussentijds op verzoek van Onze Minister, een uitvoeringsrapportage over de uitvoering van de verplichtingen die bij of krachtens deze wet op de landen rusten aan Onze Minister.

HOOFDSTUK 3 MIDDELEN EN STEUN

Artikel 17 (middelen ter beschikking van de Caribische hervormingsentiteit)

1. Onze Minister stelt financiële middelen ter beschikking die de Caribische hervormingsentiteit:
  - a. in de landen kan inzetten ten behoeve van de uitoefening van zijn taken, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b en c; en
  - b. als liquiditeitssteun aan de besturen kan verstrekken ter dekking van in hun begrotingen opgenomen noodzakelijke uitgaven op de gewone dienst.
2. Onze Minister kan, in overleg met Onze Ministers die het aangaat, vaststellen waaraan de financiële middelen, bedoeld in het eerste lid, door de Caribische hervormingsentiteit moeten worden besteed.
3. Onze Minister sluit periodiek met elk van de landen overeenkomsten over de hoogte en de aard van de financiële middelen, bedoeld in het eerste lid.
4. Als de Caribische hervormingsentiteit in het jaarverslag of een uitvoeringsrapportage oordeelt dat een land zich onvoldoende inspant om de verplichtingen na te komen die bij of krachtens deze

wet op hem rusten, kan de ministerraad van Nederland door tussenkomst van Onze Minister beslissen om het ter beschikking stellen van financiële middelen aan de Caribische hervormingsentiteit met betrekking tot dit land geheel of gedeeltelijk op te schorten of stop te zetten.

5. In afwijking van het bepaalde in het vierde lid kan de ministerraad van Nederland door tussenkomst van Onze Minister zonder een daartoe strekkend advies van de Caribische hervormingsentiteit beslissen om het ter beschikking stellen van financiële middelen aan de Caribische hervormingsentiteit met betrekking tot een land geheel of gedeeltelijk op te schorten of stop te zetten, indien een zwaarwegend belang dit vergt.

Artikel 18 (aanwijzing deskundigen)

1. Onze Ministers die het aangaat wijzen, in overeenstemming met Onze Minister, op verzoek van de Caribische hervormingsentiteit een of meer onder hen ressorterende deskundigen aan die, met inachtneming van de door of namens de Caribische hervormingsentiteit gegeven instructies, de Caribische hervormingsentiteit bij het verrichten van zijn taken bijstaan.

2. De deskundigen, aangewezen op grond van het eerste lid, vallen voor zover zij de Caribische hervormingsentiteit bijstaan bij het verrichten van haar taken onder de verantwoordelijkheid van de Caribische hervormingsentiteit.

HOOFDSTUK 4 BEVOEGDHEDEN

§ 4.1 Algemeen

Artikel 19 (verstrekking van gegevens en inlichtingen en verlening van medewerking)

Ieder overheidsorgaan en overheidsbedrijf van het land dat het aangaat verstrekt op verzoek van de Caribische hervormingsentiteit de gegevens en inlichtingen die de Caribische hervormingsentiteit nodig heeft voor de uitoefening van de taken, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, b en d, en verleent iedere medewerking waar de Caribische hervormingsentiteit in verband hiermee om verzoekt.

§ 4.2 Projecten en maatregelen van overheidsorganen en overheidsbedrijven

Artikel 20 (ondersteuning van projecten en maatregelen)

Voor de uitvoering van de taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, kan de Caribische hervormingsentiteit:

- a. direct of indirect financiële middelen verstrekken;
- b. deskundigheid en uitvoeringscapaciteit ter beschikking stellen; en
- c. overheden en overheidsbedrijven doorlichten.

Artikel 21 (plan van aanpak)

1. De Caribische hervormingsentiteit kan, met inachtneming van de in de landspakketten bepaalde hoofdlijnen, in overleg met de overheidsorganen en overheidsbedrijven die het aangaat een plan van aanpak opstellen voor de ontwikkeling en uitvoering van een project of maatregel.

2. Een plan van aanpak bevat, voor zover relevant, in ieder geval:

- a. een beschrijving van de aard van de steunverlening, bedoeld in artikel 20;
- b. een beschrijving van de te bereiken doelen, op te leveren producten en bijbehorende actiepunten;
- c. een begroting;
- d. het tijdpad;
- e. een overzicht van benodigde deskundigheid en uitvoeringscapaciteit;
- f. een overzicht van vereiste regelgevende handelingen.

3. De Caribische hervormingsentiteit zendt een plan van aanpak terstond aan de overheidsorganen en andere partijen die het aangaat, alsmede aan Onze Minister en aan Onze Ministers die het aangaat.

Artikel 22 (aanwijzing)

Onze Minister kan, binnen de daartoe in de landspakketten bepaalde hoofdlijnen, in overleg met Onze Ministers die het aangaat de Caribische hervormingsentiteit een aanwijzing geven met betrekking tot een plan van aanpak voor de ontwikkeling en uitvoering van een project of maatregel door overheidsorganen.

Artikel 23 (opschorting steunverlening)

1. De Caribische hervormingsentiteit kan de steunverlening aan een land, bedoeld in artikel 20, geheel of gedeeltelijk opschorten als het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf, naar het oordeel van de Caribische hervormingsentiteit:
  - a. een project of maatregel niet tijdig uitvoert;
  - b. een project of maatregel niet op de in de landspakketten overeengekomen of in een plan van aanpak nader uitgewerkte wijze uitvoert; of
  - c. nalaat de gegevens en inlichtingen te verstrekken dan wel de medewerking te verlenen, bedoeld in artikel 19.
2. Voordat de Caribische hervormingsentiteit een besluit neemt tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van de steunverlening, stelt dit het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf in de gelegenheid zijn zienswijze naar voren te brengen.
3. De Caribische hervormingsentiteit voert het besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van de steunverlening niet uit dan nadat een in het besluit genoemde termijn is verstreken, waarbinnen het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf alsnog aan zijn verplichting heeft kunnen voldoen.
4. Van een besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten en van het voornemen tot het nemen van een dergelijk besluit worden het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf en Onze Minister schriftelijk in kennis gesteld.

Artikel 24 (voorziening)

Als het besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van steunverlening, bedoeld in artikel 23, er niet toe heeft geleid dat het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf het project of de maatregel alsnog op de in het landspakket of een plan van aanpak vastgestelde wijze uitvoert of de gevraagde medewerking alsnog verleent, kan de Caribische hervormingsentiteit de Raad van Ministers van het Koninkrijk door tussenkomst van Onze Minister gemotiveerd adviseren tot het treffen van een voorziening uit kracht van het Statuut.

§ 4.3 Projecten

Artikel 25 (projectuitvoering)

Voor de uitoefening van zijn taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b, kan de Caribische hervormingsentiteit:

- a. projecten ontwikkelen en beheren;
- b. opdracht verlenen voor het leveren van goederen of diensten; en
- c. deelnemen in aandelenkapitaal.

Artikel 26 (instemming)

De Caribische hervormingsentiteit behoeft bij de uitoefening van zijn taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b, voorafgaande instemming van Onze Minister, in overleg met Onze Minister van Financiën voor:

- a. het oprichten van dan wel deelnemen in een rechtspersoon;
- b. het verstrekken aan een privaatrechtelijke rechtspersoon van eigen vermogen, leningen met wezenlijke kenmerken van eigen vermogen of garanties ten aanzien van de omvang van het eigen vermogen.

Artikel 27 (aanwijzing)

Onze Minister kan, binnen de daartoe in de landspakketten bepaalde hoofdlijnen, in overleg met Onze Ministers die het aangaat de Caribische hervormingsentiteit een aanwijzing geven met betrekking tot het initiëren, bevorderen en uitvoeren van projecten.

§ 4.4 Subsidies en deelnemingen

Artikel 28 (subsidies en deelnemingen)

1. Bij regeling van Onze Minister kunnen over de verstrekking van subsidies en het deelnemen in aandelenkapitaal, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder c, regels worden vastgesteld met betrekking tot in ieder geval:

- a. de nadere bepaling van de activiteiten;
- b. het bedrag of de wijze waarop het bedrag wordt bepaald;
- c. de voorwaarden;
- d. de verplichtingen;
- e. de verantwoording;
- f. de betaling; en
- g. een subsidieplafond.

2. Voor zover daar niet bij regeling van Onze Minister in wordt voorzien, kan de Caribische hervormingsentiteit met betrekking tot de verstrekking van subsidies en het deelnemen in het aandelenkapitaal beleidsregels stellen over onder meer de onderwerpen genoemd in het eerste lid, onder a tot en met g. Als na vaststelling van de beleidsregels toch bij ministeriële regeling hierover regels worden gesteld, worden de beleidsregels daarmee in overeenstemming gebracht dan wel ingetrokken.

3. Op de verstrekking van subsidies is titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing.

Artikel 29 (begripsbepalingen)

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

beschikking: een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling die niet van algemene strekking is, met inbegrip van de afwijzing van de aanvraag daarvan;

belanghebbende: degene wiens belang rechtstreeks bij een beschikking is betrokken;

aanvraag: een verzoek van een belanghebbende, een beschikking te nemen.

Artikel 30 (beslistermijn)

1. De Caribische hervormingsentiteit beslist binnen acht weken op een aanvraag om een subsidiebeschikking.

2. Als een beschikking niet binnen de in het eerste lid bepaalde termijn kan worden gegeven, deelt de Caribische hervormingsentiteit dit mee aan de aanvrager en noemt deze een zo kort mogelijke termijn waarbinnen de beschikking wel tegemoet kan worden gezien.

3. Het uitblijven van een beschikking binnen de in het eerste lid gestelde termijn of de termijn die op grond van het tweede lid door de Caribische hervormingsentiteit is medegedeeld, wordt gelijkgesteld met een afwijzende beschikking.

Artikel 31 (termijnen in verband met zaterdag, zondag en feestdagen)

1. Een in deze wet gestelde termijn die op zaterdag, zondag of een algemeen erkende feestdag eindigt wordt verlengd tot en met de eerstvolgende dag die niet een zaterdag, zondag of feestdag is.

2. Als algemeen erkende feestdagen gelden de feestdagen genoemd in artikel 3 van de Algemene termijnenwet, artikel 3 van de Algemene termijnenverordening van Aruba, artikel 3 van de Algemene termijnenlandsverordening van Curaçao en artikel 3 van de Algemene termijnenlandsverordening van Sint Maarten.

Artikel 32 (rechtsbescherming)

1. Tegen een beschikking tot subsidieverlening en een beschikking tot subsidievaststelling staat voor een belanghebbende gedurende zes weken na de dag waarop de beschikking is gegeven rechtstreeks beroep open bij het Gerecht van eerste aanleg van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.
2. Tegen de uitspraak van het Gerecht van eerste aanleg, bedoeld in het eerste lid, kan hoger beroep worden ingesteld bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.
3. Als het Gerecht van eerste aanleg bij het beroep van oordeel is dat het besluit, bedoeld in het eerste lid, in strijd is met de wet dan wel bij afweging van alle daarbij betrokken belangen in redelijkheid niet gerechtvaardigd is, verklaart hij het beroep gegrond.
4. De hoofdstukken III, IV en V van de Landverordening administratieve rechtspraak van Aruba, de hoofdstukken 2, 3, 5 en 6 van de Landsverordening administratieve rechtspraak van Curaçao onderscheidenlijk de hoofdstukken 2, 3, 5 en 6 van de Landsverordening administratieve rechtspraak van Sint Maarten zijn van overeenkomstige toepassing.

§ 4.5 Verscherpt financieel toezicht

Artikel 33 (instelling verscherpt financieel toezicht)

1. Als de Caribische hervormingsentiteit van oordeel is dat een land zich onvoldoende inspannt om de verplichtingen na te komen die bij of krachtens deze wet dan wel de Rijkswet financieel toezicht Curaçao, Sint Maarten en Aruba op hem rusten, kan deze, in overeenstemming met de raad van ministers van het Koninkrijk en het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht gehoord, bepalen dat verscherpt financieel toezicht wordt ingesteld op een deel of alle uitgaven van het betrokken land. Dit verscherpte financiële toezicht wordt uitgeoefend door het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht.
2. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid kan de raad van ministers van het Koninkrijk op voorstel van Onze Minister, nadat de Caribische hervormingsentiteit en College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht is gehoord, bepalen dat verscherpt financieel toezicht wordt ingesteld op een deel of alle uitgaven van een land, indien een zwaarwegend belang dit vergt.
3. Als verscherpt financieel toezicht als bedoeld in het eerste en tweede lid, wordt ingesteld, stelt de Caribische hervormingsentiteit terstond het bestuur van het betrokken land hiervan schriftelijk in kennis. Zodra dit bestuur deze kennisgeving heeft ontvangen, legt het land de uitgaven waarop toezicht is ingesteld ter goedkeuring voor aan het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht.

Artikel 34 (onthouding goedkeuring)

1. Als het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht, na instelling van het verscherpte financiële toezicht, bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, oordeelt dat een uitgave in strijd is met het recht of met het algemene financiële belang, kan het goedkeuring aan deze uitgave onthouden.
2. Onthouding van goedkeuring vindt niet plaats dan nadat aan het bestuur van het betrokken land gelegenheid tot overleg is geboden. Indien een overleg heeft plaatsgevonden verwijst de motivering van het besluit naar hetgeen in het overleg aan de orde is gekomen.

Artikel 35 (beleidskader)

Als verscherpt financieel toezicht wordt ingesteld als bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, stelt het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht in overeenstemming met de Caribische hervormingsentiteit ten behoeve van een effectieve en doelmatige toepassing van dit toezicht een beleidskader vast. Dit beleidskader wordt zo spoedig mogelijk bekendgemaakt aan het bestuur van het betrokken land.

Artikel 36 (termijnen)

1. Als het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht niet binnen veertien dagen na het moment waarop een land een uitgave heeft voorgelegd goedkeuring hieraan heeft onthouden, is de gevraagde goedkeuring van rechtswege gegeven.
2. Het nemen van het besluit, bedoeld in artikel 34, eerste lid, kan eenmaal voor ten hoogste veertien dagen worden verdaagd. Als het betreffende College het nemen van dit besluit verdaagt, stelt dit in ieder geval voor het verstrijken van de termijn bedoeld in het eerste lid het bestuur van het betrokken land in kennis.

Artikel 37 (dringende spoed)

Na instelling van het verscherpte financiële toezicht, bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, kan een land in gevallen van dringende spoed een uitgave doen voordat deze uitgave door het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht is goedgekeurd. Het bestuur van het betrokken land stelt het betreffende College terstond van deze beslissing in kennis.

Artikel 38 (opschorting steunverlening)

1. De Caribische hervormingsentiteit kan de steunverlening aan een land, bedoeld in artikel 20, geheel of gedeeltelijk opschorten als:
  - a. een land, na instelling van het verscherpte financiële toezicht, bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, een financiële uitgave doet voordat deze door het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht is goedgekeurd; of
  - b. het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht oordeelt dat een land ten onrechte artikel 37 heeft toegepast.
2. Voordat de Caribische hervormingsentiteit een besluit neemt tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van de steunverlening, stelt deze het bestuur van het betrokken land in de gelegenheid diens zienswijze naar voren te brengen.
3. Van een besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten en van het voornemen tot het nemen van een dergelijk besluit, worden het bestuur van het betrokken land en Onze Minister schriftelijk in kennis gesteld.

Artikel 39 (beëindiging toezicht)

1. Als het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht op basis van een uitvoeringsrapportage van oordeel is dat de financiële uitgaven van een land waarop toezicht is ingesteld gedurende een kwartaal rechtmatig en doelmatig zijn, kan dit de Caribische hervormingsentiteit adviseren om het toezicht te beëindigen.
2. Als de Caribische hervormingsentiteit het toezicht, bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, beëindigt, stelt dit terstond hiervan het bestuur van het betrokken land en Onze Minister schriftelijk in kennis.

Artikel 40 (kroonberoep)

1. Tegen het besluit, bedoeld in artikel 33, eerste en tweede lid, staat voor het bestuur van een land gedurende veertien dagen na verzending van het besluit beroep open bij Ons. De Raad van State van het Koninkrijk is belast met het voorbereiden van het ontwerpbesluit inzake de beslissing op het beroep. Ons besluit wordt in het voor de bekendmaking van landsverordeningen gebruikte publicatieblad van het betrokken land bekend gemaakt en ter kennis van het betrokken bestuur en de Staten gebracht.
2. De Raad van State van het Koninkrijk kan bij de voorbereiding van het ontwerpbesluit, bedoeld in het eerste lid, belanghebbenden, getuigen, deskundigen en tolken oproepen om tijdens het onderzoek ter zitting te worden gehoord. De Raad stelt in ieder geval het betrokken bestuur in de gelegenheid te worden gehoord.
3. De artikelen 6:5, 6:6, 6:14, 6:15, 6:17, 6:21, 8:24, 8:25, 8:27 tot en met 8:29, 8:31, 8:32, 8:33 tot en met 8:36, eerste lid, 8:39, 8:50, 8:61 en 8:62 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing.

4. Het ontwerpbesluit inzake de beslissing op het beroep, bedoeld in het eerste lid, is niet openbaar.
5. Artikel 27d van de Wet op de Raad van State is van overeenkomstige toepassing. Het onderzoek ter zitting is openbaar.
6. Het beroep schorst niet de werking van het besluit waartegen het is gericht.
7. Ons besluit wijkt niet af van het ontwerp, voor zover het advies van de Raad uitsluitend is gebaseerd op rechtmatigheidsgronden, en voor het overige uitsluitend indien zwaarwegende, op het in deze wet geregelde toezicht betrekking hebbende gronden daartoe aanleiding geven. Indien Ons besluit afwijkt van het ontwerp wordt het in het Staatsblad geplaatst met een rapport van Onze Minister. Dit rapport bevat in ieder geval de argumenten op grond waarvan wordt voorgesteld af te wijken van het ontwerp, alsmede het ontwerp zelf.
8. Als Ons besluit strekt tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van het besluit, bedoeld in artikel 33, eerste lid, voorziet de Caribische hervormingsentiteit opnieuw in de zaak met inachtneming van Ons besluit. Indien gewenst kunnen Wij in de zaak voorzien.
9. Besluiten op grond van artikel 33, eerste en tweede lid, zijn niet vatbaar voor beroep op de administratieve rechter op grond van de landsverordeningen van de landen die de administratieve rechtspraak regelen of de Algemene wet bestuursrecht. Dit geldt eveneens voor Ons besluit, bedoeld in het eerste lid.

§ 4.6 Leningen

Artikel 41 (geldleningen)

1. De Caribische hervormingsentiteit beoordeelt of het voornemen van het bestuur van een land tot het aantrekken van een geldlening past binnen het bepaalde in deze wet en bij of krachtens het landspakket voor het betrokken land. Ter wille van deze beoordeling zendt het College Aruba financieel toezicht onderscheidenlijk het College financieel toezicht een advies als bedoeld in artikel 16 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao, Sint Maarten en Aruba terstond aan de Caribische hervormingsentiteit.
2. Als de Caribische hervormingsentiteit oordeelt dat het voornemen van het bestuur van een land tot het aantrekken van een geldlening niet past binnen het bepaalde, bedoeld in het eerste lid, kan deze geldlening niet worden aangetrokken via de lopende inschrijving van de Nederlandse Staat, bedoeld in artikel 16, zevende lid, van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao, Sint Maarten en Aruba.
3. Voordat de Caribische hervormingsentiteit een oordeel geeft als bedoeld in het tweede lid, stelt deze het bestuur van het betrokken land in de gelegenheid diens zienswijze naar voren te brengen.
4. Van een oordeel als bedoeld in het tweede lid en van het voornemen tot het geven van een dergelijk oordeel, worden het bestuur van het betrokken land, het College Aruba financieel toezicht, het College financieel toezicht Onze Minister en Onze Minister van Financiën schriftelijk in kennis gesteld.

HOOFDSTUK 5 AANVULLING EN WIJZIGING

Artikel 42 (Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten)

De Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het onderdeel 'bestuur' wordt na 'Sint Maarten' toegevoegd 'onderscheidenlijk ministerraad van het land Aruba'.
2. In het onderdeel 'collectieve sector' wordt na 'Sint Maarten' ingevoegd 'onderscheidenlijk land Aruba'.

3. Het onderdeel 'college' komt te luiden:

college: College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, bedoeld in artikel 2, eerste lid, of College Aruba financieel toezicht, bedoeld in artikel 2, tweede lid;

4. Na het onderdeel 'college' wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:

colleges: College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten, bedoeld in artikel 2, eerste lid, en College Aruba financieel toezicht, bedoeld in artikel 2, tweede lid;

5. In het onderdeel 'landen' wordt 'Curaçao en Sint Maarten' vervangen door 'Curaçao, Sint Maarten en Aruba'.

6. Het onderdeel 'land' komt te luiden:

land: land Curaçao, land Sint Maarten of land Aruba.

B

Het opschrift van hoofdstuk 2 komt te luiden:

Hoofdstuk 2. Het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten en het College Aruba financieel toezicht

C

Artikel 2 komt te luiden:

Artikel 2. Inrichting en rechtspositie

1. Er is een College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

2. Er is een College Aruba financieel toezicht.

3. Het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten bestaat uit vier leden, waaronder een voorzitter.

4. Het College Aruba financieel toezicht bestaat uit drie leden, waaronder een voorzitter.

5. De voorzitter en de andere leden van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten worden op grond van deskundigheid benoemd. Over de benoeming beslist de raad van ministers van het Koninkrijk volgens de volgende procedure:

a. de voorzitter op aanbeveling van Onze Minister-President, in zijn hoedanigheid van voorzitter van de raad van ministers van het Koninkrijk;

b. een lid in overeenstemming met het gevoelen van de raad van ministers van Curaçao op aanbeveling van Onze Minister-President van dat land;

c. een lid in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad van Sint Maarten op aanbeveling van Onze Minister-President van dat land;

d. een lid in overeenstemming met het gevoelen van de Nederlandse ministerraad op aanbeveling van Onze Minister-President van dat land.

6. De voorzitter en de andere leden van het College Aruba financieel toezicht worden op grond van deskundigheid benoemd. Over de benoeming beslist de raad van ministers van het Koninkrijk volgens de volgende procedure:

a. de voorzitter op aanbeveling van Onze Minister-President, in zijn hoedanigheid van voorzitter van de raad van ministers van het Koninkrijk;

b. een lid in overeenstemming met het gevoelen van de ministerraad van Aruba op aanbeveling van Onze Minister-President van dat land;

c. een lid in overeenstemming met het gevoelen van de Nederlandse ministerraad op aanbeveling van Onze Minister-President van dat land.

7. De leden worden benoemd bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister.

8. De leden van de colleges oefenen hun functie uit zonder last of ruggespraak.

9. De leden worden benoemd voor een periode van drie jaar. Herbenoeming is mogelijk.

10. Een lid wordt op eigen verzoek ontslagen.

11. Een lid kan worden geschorst of ontslagen wegens ongeschiktheid voor de vervulde functie, dan wel wegens andere zwaarwegende in zijn persoon gelegen redenen, dan wel wegens het aanvaarden van een ambt, betrekking of functie als bedoeld in artikel 3, eerste en tweede lid.

12. De raad van ministers van het Koninkrijk beslist over schorsing en ontslag. Schorsing en ontslag geschieden bij koninklijk besluit op voordracht van Onze Minister. Over ontslag wordt het aanbevelende bestuur vooraf geconsulteerd.

13. Voorafgaande aan een ontslag of een schorsing als bedoeld in het elfde lid wordt het betreffende college gehoord, tenzij de omstandigheden met betrekking tot het ontslag of de schorsing dat horen belemmeren.

14. Onze Minister stelt in overeenstemming met Onze Ministers van Financiën van de landen de vaste vergoeding van de leden van de colleges vast. Hierbij wordt de toepasselijke salarisschaal zoals overeengekomen in de laatstelijk afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst voor rijksambtenaren en de toepasselijke deeltijdfactor aangegeven. De leden hebben voorts overeenkomstig hetgeen daarover is overeengekomen in de laatstelijk afgesloten collectieve arbeidsovereenkomst voor rijksambtenaren recht op vergoeding van reis- en verblijfskosten. Daarnaast hebben de leden op declaratiebasis recht op vergoeding van kosten van internationale telefoongesprekken die zij maken in het kader van de werkzaamheden voor de colleges.

D

Artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'het college' vervangen door 'de colleges'.
2. In het derde lid wordt 'college' telkens vervangen door 'betreffende college'.
3. In het vierde lid wordt 'Het college maakt' vervangen door 'De colleges maken' en wordt 'in de Staatscourant, de Curaçaosche Courant en de Landscourant Sint Maarten' vervangen door 'in de Staatscourant, de Landscourant Curaçao, de Landscourant Sint Maarten en de Landscourant Aruba'.

E

Artikel 4 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt in de aanhef 'het college' vervangen door 'de colleges' en wordt in onderdeel c 'de beide Staten' vervangen door 'de Staten van de landen'.
2. In het tweede lid wordt 'Het college zendt' vervangen door 'De colleges zenden' en wordt 'de beide Staten' vervangen door 'de Staten van de landen'.
3. In het derde lid wordt 'Het college verstrekt' vervangen door 'De colleges verstrekken'.
4. In het vierde lid wordt 'het college' vervangen door 'de colleges'.

F

Artikel 5 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'Het college stelt' vervangen door 'De colleges stellen' en wordt 'het college' vervangen door 'dat college'.
2. In het tweede lid wordt 'in de Staatscourant, de Curaçaosche Courant en de Landscourant Sint Maarten' vervangen door 'in de Staatscourant, de Landscourant Curaçao, de Landscourant Sint Maarten en de Landscourant Aruba'.
3. In het derde lid wordt 'het college' telkens vervangen door 'de colleges'.
4. In het vijfde lid wordt 'Het college streeft' vervangen door 'De colleges streven'.

G

Artikel 6 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'Het college' vervangen door 'Elk college'.
2. In het derde en het vierde lid wordt 'van het college' vervangen door 'van het betreffende college' en wordt 'aan het college' vervangen door 'aan dat college'.
3. In het vijfde lid wordt 'het college' vervangen door 'de colleges'.
4. In het zesde lid wordt 'het college' vervangen door 'het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten'.

H

In artikel 7 wordt 'het college' telkens vervangen door 'de colleges'.

I

Artikel 8 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste en het tweede lid wordt 'het college' vervangen door 'het betreffende college'.
2. In het derde lid wordt 'Het college neemt' vervangen door 'De colleges nemen'.

J

In artikel 9 wordt 'het college' vervangen door 'de colleges'.

K

Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'het college' vervangen door 'een college' en wordt 'de besturen' vervangen door 'de betrokken besturen'.
2. In het tweede lid wordt 'het college' vervangen door 'het betreffende college'.

L

Artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'het college' vervangen door 'het betreffende college' en wordt 'ontwerpverordening' vervangen door 'ontwerplandsverordening'.
  2. In het tweede lid wordt 'ontwerpverordening' vervangen door 'ontwerplandsverordening'.
- In het derde lid wordt 'kan het college' vervangen door 'kunnen de colleges'.

M

Artikel 12 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'verordening' vervangen door 'landsverordening' en wordt 'het college' vervangen door 'het betreffende college'.
2. In het tweede en het derde lid wordt 'verordening' telkens vervangen door 'landsverordening'.
3. In het vijfde lid wordt 'de Staten' vervangen door 'de betrokken Staten'.

N

In artikel 13, eerste lid, wordt 'verordening' vervangen door 'landsverordening'.

O

Artikel 14 wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het slot van het tweede lid wordt toegevoegd 'als bedoeld in het vierde lid'.
2. In het derde lid wordt 'de Staten' vervangen door 'de betrokken Staten'.

P

Artikel 15 komt te luiden:

Artikel 15. De financiële normen voor begrotingen

1. Voor de beoordeling van de vastgestelde begroting van de landen Curaçao en Sint Maarten en een vastgestelde landsverordening tot wijziging van de begroting hanteert het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten de volgende normen:

- a. de in de begroting en de meerjarige begroting opgenomen uitgaven op de gewone dienst worden gedekt door de ter dekking van die uitgaven opgenomen middelen;
  - b. de in de begroting en de meerjarige begroting opgenomen uitgaven op de kapitaaldienst worden gedekt door de ter dekking van die uitgaven opgenomen middelen, rekening houdend met de verwachte ontvangsten uit de opbrengst van geldleningen;
  - c. de rentelastnorm wordt niet overschreden.
2. Voor de beoordeling van de begroting en de uitvoeringsgegevens van de ministeries en van de overige onderdelen van de collectieve sector van het land Aruba hanteert het College Aruba financieel toezicht de volgende normen:
- a. het financieringssaldo van de collectieve sector bedraagt vanaf het jaar 2021 structureel een overschot van minimaal 1% van het bruto binnenlands product;
  - b. de schuldquote laat een verlaging zien naar:
    - 1° maximaal 70% van het bruto binnenlands product in 2027;
    - 2° maximaal 50% van het bruto binnenlands product in 2039.
3. Bij de beoordeling, bedoeld in het eerste en tweede lid, worden de volgende normen betrokken:
- a. in de begroting en de meerjarige begroting zijn alle verwachte uitgaven en verwachte ontvangsten opgenomen, waaronder voor het land Aruba mede de risico's vanwege financieringsconstructies buiten de begroting om;
  - b. de in de begroting opgenomen ontvangsten en uitgaven worden toereikend toegelicht;
  - c. de begroting is zodanig ingericht dat zij voldoet aan de criteria van ordelijkheid en controleerbaarheid;
  - d. en voor het land Aruba eveneens:
    - 1° de uitgaven en ontvangsten vinden plaats in het jaar waarin de verplichtingen daartoe zijn aangegaan, tenzij dit vanuit bedrijfseconomisch perspectief evident onverstandig is;
    - 2° de verwachte uitgaven en de verwachte ontvangsten zijn van elkaar gescheiden.
4. Bij de beoordeling, bedoeld in het tweede lid, betreft het betreffende college mede de volgende normen:
- a. in de begroting wordt een jaarlijkse nominale daling van het bedrag aan de personeelslasten gerealiseerd, waarbij als ijkpunt het bedrag aan personeelslasten per 1 januari 2019 van AFL 479 miljoen inclusief werkgeversbijdrage geldt;
  - b. de nominale daling in de personeelslasten in de jaren 2019 tot en met 2021 wordt gerealiseerd met behulp van de inzet van beleidsinstrumenten overeenkomstig het Beleidsplan Verlaging Personeelslasten, zoals opgenomen in het addendum op het Financieel Economisch Memorandum;
  - c. in de begroting aanvullende maatregelen voor de middellange en lange termijn zijn genomen om de structurele personeelslasten verder nominaal te laten dalen;
  - d. in het geval van een financieringstekort, de meevallers volledig (100%) ten gunste komen van de tekortreductie;
  - e. in het geval van een overschot boven het vastgestelde financieringssaldo, de meevallers door middel van een verdeelsleutel van 50-50% worden dan wel zijn verdeeld over de schuldreductie en eventuele uitgaven op de kapitaaldienst ter stimulering van de economie;
  - f. bij de verwachte uitgaven in de begroting zijn compensatiemaatregelen opgenomen om structurele tegenvallers structureel te compenseren en incidentele tegenvallers incidenteel te compenseren.
5. Bij de begroting van de landen Curaçao en Sint Maarten wordt een uiteenzetting verstrekt van de financiële toestand van die landen en bij de begroting van het land Aruba wordt een uiteenzetting verstrekt van de financiële toestand van de collectieve sector van dat land.

Q

Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid wordt 'het college' vervangen door 'het betreffende college'.
2. In het vijfde lid wordt 'Het college' vervangen door 'Het betreffende college'.
3. In het zesde lid wordt na 'Sint Maarten' ingevoegd 'onderscheidenlijk de Centrale Bank van Aruba'.

4. In het tiende lid wordt 'Het bestuur bericht het college' vervangen door 'Het bestuur bericht het betreffende college'.
5. In het elfde lid wordt 'Het college' vervangen door 'Het betreffende college', wordt 'een besluit als bedoeld in het twaalfde lid' vervangen door 'een aanwijzing als bedoeld in het twaalfde lid' en wordt 'de Staten' vervangen door 'de betrokken Staten'.

R

Artikel 18 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'aan het college en aan de Staten' vervangen door 'aan het betreffende college en aan de betrokken Staten'.
2. In het tweede lid wordt 'Het college' vervangen door 'Het betreffende college'.
3. In het derde lid wordt na 'overschrijding van de rentelastnorm' ingevoegd 'onderscheidenlijk dat voor het land Aruba een tekort dreigt of reeds is gerealiseerd' en wordt na 'de overschrijding' toegevoegd 'onderscheidenlijk voor het land Aruba welke maatregelen worden genomen ter compensatie van het tekort'.
4. Aan het slot van het vierde lid wordt ingevoegd 'en voor zover het betreft het land Aruba, ook aan Onze Minister'.
5. Onder vernummering van het vijfde tot en met achtste lid tot zesde tot en met negende lid, wordt een lid ingevoegd, dat luidt:
  5. De jaarrekening van het land Aruba gaat vergezeld van een accountantsverklaring met het oog op het verkrijgen van een goedkeurende accountantsverklaring.In het zesde lid (nieuw) wordt na 'van de interne accountant' ingevoegd 'onderscheidenlijk de Centrale accountantsdienst van Aruba'.
6. In het zevende lid (nieuw) wordt na 'overschrijding van de rentelastnorm' ingevoegd 'onderscheidenlijk dat voor het land Aruba sprake is van een tekort' en wordt na 'de overschrijding' toegevoegd 'onderscheidenlijk voor het land Aruba welke maatregelen worden genomen ter compensatie van de gevolgen voor de schuldpositie van dat tekort'.
7. In het achtste lid (nieuw) wordt 'het derde en het zesde lid' vervangen door 'het derde en het zevende lid'.
8. In het negende lid (nieuw) wordt 'het zevende lid' vervangen door 'het achtste lid'.

S

Na artikel 18 wordt aan artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 18a. Jaarrekening Aruba

1. Indien het College Aruba financieel toezicht op 31 augustus van enig jaar van het land Aruba nog geen vastgestelde jaarrekening over het voorgaande jaar heeft ontvangen en er naar zijn oordeel ook geen uitzicht bestaat dat binnen een redelijke termijn alsnog een ontwerp-jaarrekening, respectievelijk een vastgestelde jaarrekening zal worden toegezonden, bericht dat college dienaangaande de regering van het Koninkrijk.
2. Een bericht van het college als bedoeld in het eerste lid kan vergezeld gaan van een gemotiveerd advies tot het geven van een aanwijzing aan het bestuur alsnog een ontwerp-jaarrekening, respectievelijk een vastgestelde jaarrekening ter beoordeling toe te zenden aan het college.
3. Het College zendt gelijk met het advies, bedoeld in het tweede lid, een afschrift daarvan aan het bestuur en bericht de betrokken Staten dat het advies is verzonden.
4. Op een advies als bedoeld in het tweede lid kan de regering van het Koninkrijk besluiten tot het geven van een aanwijzing aan het bestuur alsnog een ontwerp-jaarrekening, respectievelijk een vastgestelde jaarrekening ter beoordeling toe te zenden aan het college. Artikel 12, vijfde lid, tweede volzin, is van overeenkomstige toepassing.

T

Artikel 19 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'aan het college' vervangen door 'aan het betreffende college' en wordt 'Het college' vervangen door 'Het betreffende college'.
2. In het derde lid wordt 'Het college kan' vervangen door 'De colleges kunnen' en wordt 'van de interne accountant en van de Algemene Rekenkamers van Curaçao en van Sint Maarten' vervangen door 'van de interne accountant onderscheidenlijk de Centrale Accountantsdienst van Aruba en van de Algemene Rekenkamers van de landen'.

U

In het derde lid van artikel 20 wordt 'het college' vervangen door 'het betreffende college'.

V

In het vijfde lid van artikel 21 wordt 'het college' vervangen door 'het betreffende college'.

W

Artikel 22 wordt als volgt gewijzigd:

1. In de aanhef van het eerste lid wordt na 'besturen' ingevoegd 'van de landen Curaçao en Sint Maarten' en wordt 'het college' vervangen door 'het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten'.
2. In het tweede lid wordt 'een land' vervangen door 'beide landen'.
3. In het derde lid wordt 'is gelijk aan de Euro Overnight Index Average' vervangen door 'is tot 1 januari 2022 gelijk aan de Euro Overnight Index Average en vanaf die datum gelijk aan de Euro Short Term Rate'.
4. In het vijfde lid wordt 'Het college' vervangen door 'Het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten'.

X

Artikel 24 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na 'Sint Maarten' ingevoegd 'onderscheidenlijk Aruba'.
2. In het tweede lid wordt na 'dat een overschrijding van de rentelastnorm dreigt' ingevoegd 'onderscheidenlijk dat voor het land Aruba een hoger tekort of lager overschot resulteert dan het in artikel 15 bedoelde tekort onderscheidenlijk overschot' en wordt na 'ter beheersing van de rentelasten' toegevoegd 'onderscheidenlijk voor Aruba ter compensatie van de gevolgen voor de schuldpositie van dat tekort'.
3. In het derde lid wordt na 'een overschrijding van de rentelastnorm' ingevoegd 'onderscheidenlijk voor het land Aruba niet of niet voldoende compensatie aandraagt' en wordt na 'beheersing van de rentelasten' toegevoegd 'onderscheidenlijk voor het land Aruba ter compensatie van de gevolgen voor de schuldpositie van dat tekort'.
4. In het vierde lid wordt na 'overschrijding van de rentelastnorm' ingevoegd 'onderscheidenlijk voor het land Aruba van onvoldoende compensatie'.

Y

Artikel 26 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt 'de Staten' vervangen door 'de betrokken Staten'.
2. In het derde lid wordt 'De artikel 45 van de Wet op de Raad van State zijn' vervangen door 'Artikel 45 van de Wet op de Raad van State is'.

Z

In artikel 27, derde lid, wordt 'De artikel 45 van de Wet op de Raad van State zijn' vervangen door 'Artikel 45 van de Wet op de Raad van State is'.

AA

Artikel 29 komt te luiden:

Artikel 29. Overgangsbepalingen Aruba

Het land Aruba gaat tot en met 2021 geen nieuwe financiële public-private partnerships-verplichtingen aan conform het Financieel Economisch Memorandum 2018-2021 van Aruba. De verplichting, bedoeld in artikel 18, vijfde lid, tweede volzin, is voor het eerst van toepassing over het boekjaar 2020.

BB

Artikel 30 komt te luiden:

Artikel 30. Lopende begroting bij aanvang toezicht Aruba

1. Onmiddellijk na de inwerkingtreding van Rijkswet Caribische hervormingsentiteit Aruba, Curaçao en Sint Maarten zendt het bestuur van het land Aruba aan het College Aruba financieel toezicht een afschrift van de begroting voor het jaar van die inwerkingtreding.
2. Het college beoordeelt die begroting overeenkomstig de beoordeling bedoeld in artikel 12, tweede lid, en rapporteert uiterlijk vier weken na ontvangst van die begroting aan het bestuur overeenkomstig artikel 12, tweede lid. Artikel 12, derde tot en met vijfde lid, en artikel 13 zijn van overeenkomstige toepassing.

CC

Artikel 31, derde lid, vervalt.

DD

Artikel 32 komt te luiden:

Artikel 32. Beheer bescheiden

Het beheer van de bescheiden betreffende de werkzaamheden van de colleges wordt in het bestuursreglement, bedoeld in artikel 5, eerste lid, geregeld. De bescheiden worden na beëindiging van de werkzaamheden van het betreffende college bewaard in het archief van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De bescheiden worden in afschrift ter beschikking gesteld van het betrokken land.

EE

Artikel 33 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. De raad van ministers van het Koninkrijk beslist periodiek of en, zo ja, met ingang van welk tijdstip elk van de landen een of meer verplichtingen op grond van deze wet blijvend niet meer behoeft na te komen. Ten aanzien van het land Aruba wordt het eerste besluit genomen gelijktijdig met het eerstvolgende besluit dat op grond van het tweede lid wordt genomen ten aanzien van de landen Curaçao en Sint Maarten.
2. In het vierde lid wordt 'de evaluatiecommissie als bedoeld in het zevende lid' vervangen door 'de evaluatiecommissie als bedoeld in het zevende of het achtste lid'.
3. In het zesde lid wordt 'een evaluatiecommissie als bedoeld in het zevende lid' vervangen door 'een evaluatiecommissie als bedoeld in het zevende of het achtste lid'.

4. In het zevende lid wordt in de aanhef na 'na toepassing van het vierde lid,' ingevoegd 'voor de landen Curaçao en Sint Maarten' en wordt in onderdeel a 'van de landen' vervangen door 'van de landen Curaçao en Sint Maarten'.

5. Onder vernummering van het achtste tot en met dertiende lid tot negende tot en met veertiende lid, wordt een lid ingevoegd, dat luidt:

8. Onze Minister stelt, in overeenstemming met de raad van ministers van het Koninkrijk, uiterlijk zes maanden voorafgaande aan een beslissing als bedoeld in het eerste en tweede lid, in voorkomend geval na toepassing van het vierde lid, voor het land Aruba een evaluatiecommissie in. De evaluatiecommissie bestaat uit drie onafhankelijke leden die op grond van deskundigheid en volgens de volgende procedure worden benoemd:

- a. de voorzitter in overeenstemming met Onze Minister van Financiën van het land Aruba;
- b. een lid in overeenstemming met Onze Minister van Financiën van het land Aruba;
- c. een lid, aan te wijzen door Onze Minister.

FF

In artikel 35 wordt 'beide landen' vervangen door 'de landen'.

GG

Artikel 36 komt te luiden:

Artikel 36. Citeertitel

Deze wet wordt aangehaald als: Rijkswet financieel toezicht Curaçao, Sint Maarten en Aruba.

Artikel 43 (Landsverordening Aruba tijdelijk financieel toezicht)

Zij die voor het tijdstip van inwerkingtreding van de Rijkswet Caribische hervormingsentiteit Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn benoemd als lid van het College Aruba financieel toezicht blijven lid gedurende de resterende termijn van hun benoeming, met dien verstande dat een eventuele herbenoeming wordt beheerst door de bepalingen van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao, Sint Maarten en Aruba.

HOOFDSTUK 6 SLOTBEPALINGEN

Artikel 44 (inwerkingtreding, verval en beëindiging)

1. Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.
2. Deze wet vervalt zes jaar na het tijdstip van inwerkingtreding. Op verzoek van Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten en in overeenstemming met het land dat het aangaat onderscheidenlijk met Nederland kan zij voor een of meer landen telkens met twee jaar bij koninklijk besluit worden verlengd. Het koninklijk besluit wordt uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van deze termijn in het Staatsblad, onderscheidenlijk het Afkondigingsblad van Aruba, het Publicatieblad van Curaçao of het Afkondigingsblad van Sint Maarten gepubliceerd.
3. In Nederland kan bij wet en in Aruba, Curaçao en Sint Maarten kan bij landsverordening worden verklaard, dat de in deze wet vervatte onderlinge regeling op een eerder dan het in het tweede lid genoemde tijdstip voor een of meer landen dient te worden beëindigd. Deze beëindiging geschiedt in overeenstemming met het land dat het aangaat onderscheidenlijk met Nederland.

Artikel 45 (tussentijdse wijziging)

Deze wet kan in onderling overleg tussentijds worden gewijzigd bij wet op grond van artikel 38, tweede lid, van het Statuut.

Artikel 46 (citeertitel)

Deze wet wordt aangehaald als: Rijkswet Caribische hervormingsentiteit Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad, in het Afkondigingsblad van Aruba, in het Publicatieblad van Curaçao en in het Afkondigingsblad van Sint Maarten zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

MEMORIE VAN TOELICHTING

I ALGEMEEN

1. Inleiding

§ 1.1 Algemene strekking en doel

Dit voorstel van rijkswet strekt tot instelling van de als zelfstandig bestuursorgaan vormgegeven *Caribische hervormingsentiteit* (hierna ook wel aangeduid als: de entiteit), waaronder de vaststelling van haar structuur, inrichting, taken en bevoegdheden. Bovendien worden regels gesteld over de verhouding van de Caribische hervormingsentiteit tot het Rijk, de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten en het College Aruba financieel toezicht (hierna ook wel aangeduid als: C(A)ft). De Caribische hervormingsentiteit heeft tot doel de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten ondersteuning te bieden bij het doorvoeren van hervormingen van bestuurlijke aard, het realiseren van duurzame en houdbare overheidsfinanciën en het versterken van de weerbaarheid van de economie in deze landen. Tevens regelt dit voorstel van rijkswet de toetreding van het land Aruba tot de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

§ 1.2 Achtergrond en context

De infectieziekte COVID-19 – die in maart 2020 werd bestempeld als pandemie – trof in het eerste kwartaal van 2020 ook de Caribische landen van het Koninkrijk (hierna: de landen). De als gevolg van deze pandemie ontstane Coronacrisis heeft zeer diepgaande gevolgen voor deze landen, welke gevolgen zich uitstrekken over vrijwel alle aspecten van de maatschappijen van de landen. Niet alleen op medisch en sociaal maatschappelijk gebied, maar tevens op het economische en financiële vlak zijn de landen hard geraakt, waarbij de inkomsten van de overheid uit de belangrijkste economische activiteit, het toerisme, zo goed als volledig zijn weggevallen. De landen worden daardoor thans zodanig in (de continuïteit van) hun functioneren bedreigd, dat zij zonder steun niet in staat zijn om hun economieën en daarmee hun maatschappijen draaiende te houden.

Het feit dat de Coronacrisis de landen zo hard heeft kunnen raken en ontwrichten kan niet worden losgezien van de constatering dat zij in het afgelopen decennium onvoldoende zorg hebben weten te dragen voor een weerbare economie. Tussen 2010 en 2019 zijn de economieën van Curaçao en Sint Maarten gekrompen en de economie van Aruba groeide in diezelfde periode nauwelijks. Hiermee bleven de landen achter bij de ontwikkeling van de wereldeconomie, van Latijns-Amerika en van de Caribische regio. Ondertussen namen de schuldquotes van alle drie de landen fors toe. De achterblijvende economische prestaties hebben naast incidentele en externe oorzaken (Venezuela, ISLA-raffinaderij, orkanen) een structureel karakter. Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) constateert reeds jaren dat de starre arbeidsmarkt en het ongunstige ondernemersklimaat in de landen een belemmering vormen voor economische groei en dat de hoge kosten van de publieke sector een te zware financiële last vormen. Ook is sprake van onvoldoende aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, hoge en oplopende zorgkosten, en toenemende risico's in de financiële sector.

Daarbij dient bovendien in het achterhoofd te worden gehouden dat de landen vanuit hun relatie binnen het Koninkrijk een uitgangspositie hebben die hen thans in staat stelt om leningen te financieren onder gunstige voorwaarden. Mocht deze uitgangspositie wijzigen of wegvallen, dan zou dat van directe – negatieve – invloed zijn op de economische positie van de landen. De status van leningen zou niet alleen een andere worden (junk bond), tevens zouden aanzienlijke additionele rentelasten in beeld komen.

De Coronacrisis slaat een fors gat in de reeds verzwakte economieën van de landen, prognoses houden rekening met 15 tot 30 procent krimp van de economie en schuldquotes die stijgen tot ver

boven het niveau dat voor “small island states” houdbaar wordt geacht. Zonder hervormingen zullen de economieën van de landen in het beste geval na de Coronacrisis terugkeren op het lage groeipad van de afgelopen decennia. Realistischer is echter de verwachting dat sprake zal zijn van een lager groeipad, vanwege de opgelopen schuldenlast, hogere werkloosheid en afgenomen internationale vraag naar toerisme.

Economische, financiële, sociale en institutionele hervormingen zijn dan ook nodig om de economieën en de samenlevingen van de landen weerbaar en veerkrachtig te maken. De arbeidsmarkt moet hervormd worden om de grote en groeiende groep werkzoekenden kansen te bieden.

De langdurige economische stagnatie van de Curaçaose economie is gepaard gegaan met hoge en oplopende werkloosheid. De werkloosheid is recent sterk gestegen van 13,4 procent in 2018 naar 21,2 procent in 2019. Dit als gevolg van de zich verder verdiepende crisis in Venezuela en het stilvallen van de olieraffinaderij. De werkloosheid van Sint Maarten laat een dalende trend zien. In Aruba is de werkloosheid gedaald van 10 procent naar 7,3 procent in 2019.

De jeugdwerkloosheid van Curaçao is met 29 procent hoog, ook in vergelijking met de hoge jeugdwerkloosheid in de Caribische regio. Op Aruba is de jeugdwerkloosheid relatief laag met 16 %. Op Sint Maarten ligt dat percentage op 26%.¹

Als gevolg van de Coronacrisis zal de werkloosheid in de Caribische delen van het Koninkrijk verder oplopen. De mate waarin zal onder meer afhangen van de duur van de crisis en van de effectiviteit van de maatregelen die worden genomen gericht op behoud van werkgelegenheid en op versterking van de economische veerkracht.

Een flexibele arbeidsmarkt draagt bij aan meer werkgelegenheid. Een aantrekkelijk ondernemersklimaat trekt investeerders aan, draagt bij aan werkgelegenheidsontwikkeling en versterkt de internationale concurrentiepositie van de landen. Een goed functionerende kapitaalmarkt zorgt ervoor dat kapitaal makkelijker de weg vindt naar rendabele investeringen.

Al langer is bekend dat structurele hervormingen op deze gebieden noodzakelijk zijn, maar de uitvoering daarvan is tot op heden achtergebleven. De sociaaleconomische en financiële situatie waarin de landen door de Coronacrisis terecht zijn gekomen laat echter geen ruimte meer voor verder uitstel van deze structurele hervormingen.

§ 1.3 De Caribische hervormingsentiteit

In april en mei 2020 heeft Nederland met zogenaamde ‘zachte’ leningen (leningen tegen 0% rente en met een looptijd van twee jaar zonder aflossingen) tijdelijk uitkomst geboden aan de landen. Daarmee is geregeld dat de landen de eerste maanden van de Coronacrisis over voldoende liquiditeiten beschikken om noodzakelijke overheidstaken uit te kunnen voeren en steun te kunnen geven aan dat deel van de bevolking dat het zwaarst getroffen wordt en waar de nood het hoogst is. Tegelijkertijd heeft Nederland daarnaast in een humanitair spoor via het Rode kruis ondersteuning verleend aan de aller kwetsbaarste huishoudens.

Het verstrekken van deze leningen heeft de landen in staat gesteld om de noodzakelijke overheidstaken te kunnen blijven uitvoeren. Hierbij moet gedacht worden aan het garanderen van de openbare orde en veiligheid maar tevens aan het in stand houden van vitale processen als elektriciteit- en watervoorziening, internet- en datadiensten etc. Met de inzet van het humanitaire spoor wordt voor de zwaarst getroffen en zo goed als mogelijk voorzien in de eerste levensbehoeften. Feitelijk betekent dit dat met deze verstrekte leningen een staatsbankroet van de landen op zeer korte termijn is voorkomen.

---

¹ Kleine eilanden, grote uitdagingen; Het Caribisch deel van het Koninkrijk in regionaal perspectief: prestaties, kansen en oplossingen – Economisch Bureau Amsterdam, mei 2020.

Aan aanvullende liquiditeitssteun worden vanaf juli 2020 tevens voorwaarden gesteld die onder andere zijn gericht op structurele hervormingen, om de weerbaarheid van de landen duurzaam te versterken. De ervaringen sinds de staatkundige wijzigingen binnen het Koninkrijk in 2010 tonen aan dat de landen over onvoldoende draagkracht en capaciteit beschikken om de benodigde hervormingen eigenstandig door te voeren. Naast het feit dat de reeds bestaande problematiek door de Coronacrisis omvangrijker en zichtbaarder is geworden dan zij al was, is als gevolg ervan de problematiek met name ook zeer nijpend en urgent geworden. Dit maakt de noodzaak tot een onmiddellijke en structureel andere aanpak van deze wezenlijke problematiek groot en tevens rechtvaardigt zij die.

De Caribische hervormingsentiteit vormt een essentieel onderdeel van deze onmiddellijke en structureel andere aanpak. Haar instelling heeft dan ook als oogmerk te kunnen sturen op de besteding van de liquiditeitssteun en de uitvoering van de daaraan, direct dan wel indirect, gestelde voorwaarden. Nederland zal de komende jaren veel belastinggeld ter beschikking stellen en wil derhalve kunnen sturen op resultaat en een houdbare toekomst van alle drie de landen. Om zeker te stellen dat met dit geld de beoogde doelen behaald worden, wordt aan de Caribische hervormingsentiteit een aantal taken en bevoegdheden toegekend die zich onder andere zullen richten op investeren, saneren en reorganiseren. De Caribische hervormingsentiteit zal daarmee voor de korte en lange termijn bevorderen dat de landen hervormingen doorvoeren, duurzame overheidsfinanciën realiseren en dat door middel van investeringen in de private en semi-publieke sector, zowel op aanvraag van onder andere burgers en bedrijven als op initiatief van de entiteit zelf, de weerbaarheid van de economieën wordt versterkt. Aldus kan het welzijn van de bevolkingen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten duurzaam worden verbeterd.

§ 1.4 Toetreding Aruba tot de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

In paragraaf 1.1 is reeds aangegeven dat de COVID-19 pandemie zeer ingrijpende gevolgen voor de landen heeft. Bij de steun die Nederland in dit kader reeds verleent en de bereidheid deze steun voor langere tijd te blijven verlenen vindt Nederland een goede waarborging van het financieel toezicht een belangrijke voorwaarde. Om deze reden vindt Nederland ook het financieel toezicht op de begroting van het land Aruba vanuit het Koninkrijk van groot belang en wordt dit de komende jaren als noodzakelijk gezien. Met het oog op deze meerjarige financiële relatie wensen Nederland en Aruba het financieel toezicht voor Aruba te regelen door middel van een onderlinge regeling in de vorm van een rijkswet op grond van artikel 38 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (consensusrijkswet). De Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten gaat dientengevolge ook gelden voor Aruba waardoor de naam van de wet wordt omgedoopt tot Rijkswet financieel toezicht Curaçao, Sint Maarten en Aruba.

2. De Caribische hervormingsentiteit

§ 2.1 Zelfstandig bestuursorgaan

De Caribische hervormingsentiteit wordt institutioneel vormgegeven als een zelfstandig bestuursorgaan met eigen rechtspersoonlijkheid. De keuze voor een zelfstandig bestuursorgaan is ingegeven door de behoefte aan onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid. Dit is één van de criteria die met betrekking tot de mogelijkheid van instelling van een zelfstandig bestuursorgaan wordt genoemd in artikel 3, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen (hierna ook wel aangeduid als: Kaderwet zbo's). De behoefte aan onafhankelijke oordeelsvorming op grond van specifieke deskundigheid vloeit voort uit de taken die de entiteit gaat verrichten. Voor de uitoefening van deze taken is expertise vereist op specifieke terreinen als economische ontwikkeling en financieel beheer. Met het oog op de doelmatigheid van deze uitoefening wordt het wenselijk geacht om in institutionele zin afstand in te bouwen tussen het Nederlandse bestuur en de entiteit. Naar verwachting draagt een zelfstandige positie bovendien bij aan het creëren van draagvlak voor de entiteit en haar werkzaamheden onder de inwoners, overheidsorganen en (overheids)bedrijven in de landen.

De positie van zelfstandig bestuursorgaan brengt mee dat de Caribische hervormingsentiteit in hiërarchisch opzicht niet ondergeschikt is aan de erantwoordelijke bewindspersoon, de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hierna ook wel aangeduid als: de minister), of de Nederlandse regering. De entiteit oefent de haar in de rijkswet toegekende bevoegdheden in beginsel eigenstandig uit. Zij beschikt bij de uitoefening van deze bevoegdheden over de nodige discretionaire ruimte. Zolang de entiteit bij deze uitoefening binnen de kaders blijft die in deze rijkswet en in de landspakketten worden gesteld, kan zij bijvoorbeeld zelf besluiten om een bepaald economisch project op te starten of om een als voorwaarde overeengekomen hervorming op een bepaalde wijze vorm te geven. Tot slot kan nog worden gewezen op de waarborgen voor onafhankelijkheid die, door de overeenkomstige toepassing van de Kaderwet zbo's, voor de entiteit gelden. Zo kunnen leden van de entiteit alleen worden ontslagen wegens in de Kaderwet zbo's neergelegde redenen (artikel 12, tweede lid, Kaderwet zbo's), staat de ambtelijke dienst van de entiteit onder haar gezag en wordt over de werkzaamheden uitsluitend aan de entiteit verantwoording afgelegd (artikel 16 Kaderwet zbo's).

Tegelijkertijd is het niet wenselijk dat de Caribische hervormingsentiteit in volledige onafhankelijkheid van het Nederlandse bestuur kan opereren. Er is behoefte aan de uitoefening van democratische controle door de Staten-Generaal op het gevoerde bestuur. Deze mogelijkheid tot controle is des te meer belangrijk nu niet alleen de organisatie van de Caribische hervormingsentiteit wordt bekostigd met Nederlands belastinggeld, maar ook financiële en andere middelen die de entiteit bij de uitoefening van haar taken zal verstrekken, in ieder geval in eerste instantie, geheel worden opgebracht door de Nederlandse burger. Het Nederlandse parlement moet daarom de bij het stelsel van de rijkswet betrokken bewindspersonen ter verantwoording kunnen roepen. Ook om praktische redenen is er behoefte aan verbinding tussen het Nederlandse bestuur, in het bijzonder het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en de entiteit. De laatste gaat opereren in de bijzondere, politiek gevoelige context van drie verschillende Caribische landen. En met haar werkzaamheden komt zij terecht op terreinen waar tussen Nederlandse departementen en de besturen van de landen in de loop der jaren al tal van samenwerkingsrelaties en trajecten zijn gestart. Enige vorm van sturing, coördinatie en zeggenschap is dus essentieel.

In de rijkswet zijn op verschillende plekken bevoegdheden en procedurele waarborgen aangebracht, die hiermee gepaard gaande politieke verantwoordelijkheid van substantie voorzien en markeren. Om te beginnen kan worden gewezen op de verschillende sturingsmogelijkheden die over de band van de Kaderwet zbo's in de rijkswet zijn geïncorporeerd. Dat geldt bijvoorbeeld voor de bevoegdheid van de minister om de leden van de entiteit te benoemen (artikel 12, eerste lid, Kaderwet zbo's) en voor de mogelijkheid om toezicht uit te oefenen op de entiteit (artikel 22 en 23 Kaderwet zbo's). De hier genoemde artikelen zijn ook binnen het kader van dit wetsvoorstel

onverkort van toepassing. Voorts is in de rijkswet voor de minister de bevoegdheid gecreëerd om in bijzondere gevallen aanwijzingen te geven aan de entiteit (artikel 22 en artikel 27) of om bij ministeriële regeling regels te stellen (artikel 28). In een enkel geval is bepaald dat besluitvorming door de entiteit in overeenstemming met een Nederlands orgaan dient te geschieden (de artikelen 30, eerste lid, en 38, derde lid).

De Caribische hervormingsentiteit bezit eigen rechtspersoonlijkheid. Als zodanig kan zij op eigen titel deelnemen aan het private rechtsverkeer in de landen en over eigen vermogen beschikken. Hiervoor is gekozen vanwege de bijzondere context waarin de entiteit zal opereren in combinatie met de aard van haar werkzaamheden. Weliswaar is de Caribische hervormingsentiteit als Nederlandse rechtspersoon statutair gevestigd in Den Haag, haar werkzaamheden zal zij primair ontplooiën in Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Het statutaire vestigingsadres staat los van de mogelijkheid dat de entiteit nevenvestigingen heeft in één of meerdere van de landen. Met de toegekende eigen rechtspersoonlijkheid kan de entiteit in de landen goederen aanschaffen en contracten afsluiten, wat arbeidscontracten betreft bijvoorbeeld ook met inwoners van de landen zelf. Een aanstelling in algemene rijksdienst ligt dan niet voor de hand. Ook de aard van de werkzaamheden van de entiteit verklaart waarom is gekozen voor eigen rechtspersoonlijkheid. De entiteit zal zich onder meer gaan bezighouden met de aansturing en uitvoering van economische projecten met private partijen. Hiertoe is het instrumenteel dat zij bijvoorbeeld kan deelnemen aan aandelenkapitaal en vermogen kan verstrekken.

§ 2.2 Regeling bij rijkswet

De instelling van de Caribische hervormingsentiteit wordt geregeld bij een rijkswet op grond van artikel 38, tweede lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (hierna ook wel aangeduid als: het Statuut). Aan de keuze voor een rijkswet met deze rechtsbasis, ook wel consensusrijkswet genoemd, liggen verschillende overwegingen ten grondslag. Het consensuskarakter van de regeling kan worden verklaard doordat de taken en bevoegdheden van de Caribische hervormingsentiteit terreinen bestrijken die tot de aangelegenheden van de landen behoren, zoals economie, arbeidsmarkt, zorg en rechtsstaat. Artikel 38 van het Statuut verschaft de landen binnen het Koninkrijk de mogelijkheid om met betrekking tot zulke aangelegenheden samen te werken door middel van de totstandkoming van een onderlinge regeling. In beginsel kan dat via een op het eerste lid van artikel 38 van het Statuut gebaseerde vormvrije onderlinge regeling of via een op het tweede lid van het Statuut gebaseerde rijkswet of algemene maatregel van rijksbestuur.

In casu is de vorm van een rijkswet aangewezen. Deze vorm vloeit allereerst voort uit de aard van de taken en bevoegdheden van de entiteit. Het openbaar gezag waarmee de entiteit is bekleed strekt zich niet alleen uit tot de besturen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten, maar kan ook worden aangewend om de rechtspositie van burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen vast te stellen, bijvoorbeeld via subsidieverlening. Het is daarom nodig om de gekozen volksvertegenwoordigingen van de landen, de Staten, bij het besluitvormingsproces te betrekken, iets dat bij een vormvrije onderlinge regeling of algemene maatregel van rijksbestuur niet of niet automatisch gebeurt. Overigens is deze betrokkenheid van de Staten ook gewenst in het licht van de taken en bevoegdheden van de entiteit waarbij de rechtspositie van burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen niet rechtstreeks in het geding is. Zo krijgt de entiteit de bevoegdheid om in voorkomende gevallen verscherpt financieel toezicht in te stellen op een land. Dit heeft implicaties voor het budgetrecht van de Staten.

Een tweede reden voor het formeelwettelijke karakter van de regeling is gelegen in het feit dat de Caribische hervormingsentiteit wordt vormgegeven als zelfstandig bestuursorgaan. Blijkens artikel 1, onder a, van de Kaderwet zbo's en aanwijzing 5.9 van de Aanwijzingen voor de regelgeving behoort een zelfstandig bestuursorgaan bij of krachtens de wet te worden ingesteld. Instelling bij een vormvrije onderlinge regeling of algemene maatregel van rijksbestuur op grond van artikel 38 Statuut is derhalve geen optie.

§ 2.3 Inrichting en taken van de Caribische hervormingsentiteit

Het (werk)terrein van de entiteit is ingekaderd door artikel 3 waarin is bepaald dat de Caribische hervormingsentiteit ten behoeve van het welzijn van de bevolkingen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten tot doel heeft om in de landen te bevorderen dat hervormingen van bestuurlijke aard worden doorgevoerd, duurzaam houdbare overheidsfinanciën worden gerealiseerd en de weerbaarheid van de economie wordt versterkt, met inbegrip van de rechtsstatelijke inbedding die daarvoor nodig is. Vervolgens is dit verder ingekleurd in artikel 4 waar de entiteit een aantal specifieke taken toebedeeld krijgt. Dit wordt verder toegelicht in paragraaf 3.4.

De Caribische hervormingsentiteit bestaat uit drie leden, onder wie een voorzitter. De leden worden benoemd voor een periode van drie jaar en kunnen eenmaal voor eenzelfde periode worden herbenoemd. De benoeming en het ontslag van de leden vinden plaats door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Van de leden wordt verwacht dat zij beschikken over een brede deskundigheid op grond van hun maatschappelijke kennis en ervaring die nodig is voor de uitoefening van de taken van de Caribische hervormingsentiteit. De Caribische hervormingsentiteit wordt ondersteund door een ambtelijke dienst, die onder leiding staat van een algemeen secretaris. Zij zijn geen lid van de entiteit. De Caribische hervormingsentiteit kan zich ten aanzien van haar werkzaamheden door eenieder laten bijstaan en laten adviseren, al dan niet door samenstelling van een raad van advies. Hierbij valt onder andere te denken aan vertegenwoordigers vanuit de lokale samenlevingen en het lokale bedrijfsleven. Ook kan de Caribische hervormingsentiteit met het oog op de uitvoering van haar taken samenwerken met instellingen en organen van instellingen van de Europese Unie en andere volkenrechtelijke organisaties en met instellingen en organen van instellingen van Nederland en andere landen binnen het Koninkrijk met een ontwikkelings-, financierings-, toezichts- of algemene bestuurstaak.

§ 2.4 Financiële gevolgen

De Caribische hervormingsentiteit zal de komende zes jaar over de nodige financiële middelen moeten kunnen beschikken. Dit tevens gezien het feit dat de landen bij de ontwikkeling en uitvoering van de hervormingsprogramma's naar verwachting worden geconfronteerd met een gebrek aan middelen (financieel en materieel), capaciteit en voldoende (gekwificeerd) personeel. De werkzaamheden van de entiteit zullen dan ook aanzienlijke financiële gevolgen hebben voor het Rijk.

De voor de entiteit benodigde financiële middelen zien onder andere op:

1. De benodigde (eenmalige) investeringen ten behoeve van de opzet en inrichting van de entiteit (inclusief de uitbreiding van het personeelsbestand van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en alle overige departementen die (tijdelijk) ondersteuning zullen moeten bieden aan de entiteit in het kader van de ontwikkeling en realisatie van de hervormingsprogramma's) (periode 2020 – bedrag PM);
2. De jaarlijkse kosten die met de operationele inrichting van de entiteit gemoeid zijn (ter financiering van de lopende dienst) zoals personeelskosten, huisvestings- en ICT- kosten (inclusief de inzet van departementen) (periode 2021 t/m 2027 – bedrag PM);
3. De liquiditeitssteun die ziet op begrotingsondersteuning en feitelijk twee stromen in zich heeft, namelijk de verplichte uitgaven van de lopende rekening als ook (nieuwe) uitgaven als gevolg van de Coronacrisis, zoals financiering van loonsubsidieregelingen voor het bedrijfsleven (periode 2020 t/m 2027 - bedrag PM);
4. De financiering van activiteiten, projecten, investeringen ter realisatie van de hervormingsprogramma's van de landen en de daarin gestelde doelen (periode 2021 t/m 2027 – bedrag PM);
5. Kapitaal ten behoeve van investeringen die voortvloeien uit dit voorstel van rijkswet (periode 2020 t/m 2027 - bedrag PM).

3. Werkwijze

§ 3.1 Landspakketten

Zoals in § 1.3 reeds gesteld, worden aan de liquiditeitssteun aan de landen vanaf juli 2020 verdere voorwaarden gesteld. Deze voorwaarden zijn op hoofdlijnen uitgewerkt in landspakketten per land, waarin enerzijds structurele hervormingen centraal staan en anderzijds concrete maatregelen zijn opgenomen die de benodigde hervormingen ondersteunen. Op de uitvoering en ontwikkeling hiervan zal de entiteit enerzijds toezicht houden en anderzijds zal zij op alle benodigde manieren hieraan ondersteuning bieden. Daarnaast heeft de entiteit de mogelijkheid om in het kader van deze onderwerpen als ook in de wet bepaalde onderwerpen zelfstandig (nieuwe) economische projecten te initiëren, te bevorderen en uit te voeren. De landspakketten vormen een essentieel onderdeel bij de uitvoering van een groot aantal taken van de entiteit die vallen onder de onder artikel 4 lid 1, a en b opgenomen taken, maar liggen niet aan de basis van alle taken die de entiteit kan uitvoeren. Gezien het belang van de landspakketten worden deze hieronder eerst behandeld, waarna een verdere toelichting per taak volgt.

De in de landspakketten opgenomen beoogde structurele hervormingen en concrete maatregelen hebben samen tot doel de economieën weerbaar en veerkrachtig te maken, de overheidsfinanciën weer gezond te maken, de sociale zekerheid, de zorg en het onderwijs te verbeteren en de rechtsstaat te versterken. Deze landspakketten worden als onderlinge regeling tussen Nederland en elk van de landen gesloten op grond van artikel 38, eerste lid, van het Statuut.

De landspakketten vormen samenhangende programma's. Hoewel prioritering in de uitvoering gewenst c.q. noodzakelijk is en er verschillen zitten in omvang van effecten van maatregelen, is een integrale aanpak noodzakelijk om het hoofd te kunnen bieden aan de verstrekende gevolgen van de Coronacrisis en de reeds langer bestaande problematiek die daardoor meer zichtbaar is geworden. Integrale uitvoering van de programma's is ook van belang teneinde gebalanceerde sociaaleconomische effecten te realiseren. Hervorming van de arbeidsmarkt bijvoorbeeld dient in samenhang te worden gezien en uitgevoerd met hervorming van de sociale zekerheid, verbeteringen in het onderwijs, het aanpakken van de armoede-problematiek en het aanpakken van de informele economie.

Voor veel van de in de landspakketten genoemde hervormingen geldt dat helder is waarom ze noodzakelijk zijn en wat de beoogde doelstellingen zijn, maar daarbij kan nog wel aanvullende verkenning dan wel uitwerking nodig zijn om de problematiek, oplossingsrichtingen, samenhang en gewenste aanpak goed scherp te krijgen. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties zal als coördinerend departement deze onderzoeken ensamen met de landen en relevante andere departementen in Nederland, vooruitlopend op de oprichting van de entiteit starten met het in kaart brengen hiervan. Na oprichting van de entiteit zal de entiteit deze werkzaamheden, wederom samen met de landen en de relevante departementen in Nederland, verder oppakken. Dit geschiedt primair door het opstellen van plannen van aanpak. Via beleidsregels en andere in het wetsvoorstel opgenomen instrumenten kunnen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en andere betrokken departementen erop sturen dat zulke plannen van aanpak de kaders respecteren die in de landspakketten zijn neergelegd. Aldus kunnen de betrokken actoren samen tot een soort uitvoeringsagenda komen, die invulling geeft aan het in de landspakketten aangegeven tijdspad en de beoogde periode van 5-7 jaar waarbinnen de programma's gerealiseerd dienen te zijn. Aan de hand van deze uitvoeringsagenda kan tevens worden gezien of het nodig is om in een later stadium, bijvoorbeeld rond de verstrekking van een volgende tranche liquiditeitssteun, in de landspakketten aanvullende afspraken te maken. Voor dergelijke afspraken zal steeds de instemming van het betrokken land vereist zijn.

§ 3.2 Hervormen en investeren

Onderdeel van de integrale hervormingsprogramma's is een investeringsagenda. Uitvoering van de investeringsagenda is complementair aan en dient ter ondersteuning, realisatie en versterking van de in de landspakketten opgenomen maatregelen. De investeringsagenda bevat niet louter investeringen in de strikt financieel-economische zin des woords, maar omvat een breed palet aan investeringen, projecten en financiële inspanningen die nodig zijn voor de realisatie van de integrale hervormingsprogramma's en de daarin gestelde doelen. Zo richt de investeringsagenda zich ook op financiering van projecten ter versterking van de sociale cohesie (investeringen in sociaal kapitaal) en de rechtsstaat in de landen.

Deze investeringen dienen uitdrukkelijk voor de borging van publieke belangen, niet ter vervanging van private investeringen. Investeringen zijn nodig als vliegwiel voor de beoogde hervormingen, waarbij de kosten voor de baten uitgaan. Deze kosten zullen zich op termijn terugbetalen in een versneld herstel van de financieel-economische positie van de landen. Daarbij kan uitvoering van de investeringsagenda een (tijdelijke) impuls aan de economieën van de landen geven, wat de negatieve economische schok van de Coronacrisis (gedeeltelijk) verzacht. De Coronacrisis zorgt immers voor een drastische verdere verslechtering van de overheidsfinanciën waardoor de landen zelf nauwelijks financiële ruimte hebben voor het doen van de benodigde investeringen.

§ 3.3.1 Overheid en financiën

A. Financieel beheer

Door verschillende instanties en in het bijzonder het C(A)ft is de afgelopen jaren gewezen op de noodzaak van een deugdelijk (evenwichtig) begrotingsbeleid en verbeteringen in het begrotings- en financieel beheer, hetgeen helaas niet of onvoldoende tot verbeteringen heeft geleid. Hierdoor zijn de landen onvoldoende bestand tegen financiële tegenslagen en is er een grote onzekerheid over de betrouwbaarheid van de overheidsboekhouding. Dit heeft ook zijn weerslag op het financieel-economisch beleid als geheel. Curaçao, Aruba en Sint Maarten hebben het afgelopen decennium hun schuldquotes fors zien stijgen, tot (ver) boven het niveau dat voor small island states als houdbaar wordt geacht.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot het financieel beheer hebben tot doel het verdergaand beheersen en op orde krijgen van het financieel beheer vanuit de noodzaak om als overheid 'in control' te zijn.

B. Kosten en effectiviteit publieke sector

De kosten van de publieke sector van Curaçao, Aruba en Sint Maarten zijn hoog, ook in Caribisch perspectief. Dit wordt in belangrijke mate bepaald door de hoge loonkosten (public wage bill). Het IMF constateert dat de public wage bill van de landen hoog is in verhouding tot de Caribische regio. De maatregelen gericht op verlaging van salarissen en versoering van arbeidsvoorwaarden in de publieke sector hebben tot doel de public wage bill in lijn te brengen met het Caribisch gemiddelde, rekening houdend met land specifieke factoren. Tegelijkertijd is de kwaliteit van de publieke dienstverlening vaak onvoldoende en is de uitvoeringskracht beperkt. Voorbeelden hiervan zijn te vinden bij de belastingdiensten (lage compliance) en vergunningverlenende diensten (red tape).

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot kosten en effectiviteit van de publieke sector hebben tot doel:

- de doelmatigheid van de publieke sector te verhogen door een verlaging van de public wage bill tot (in lijn met het Caribisch gemiddelde) en het terugdringen van de kosten van de publieke sector in algemene zin;
- het verhogen van de kwaliteit en de effectiviteit (inclusief uitvoeringskracht) van de publieke sector.

C. Belastingen

De landen hebben te kampen met lage naleving van belastingverplichtingen en –wetgeving, uitvoeringsproblemen bij de belastingdiensten en met een ongelijke verdeling van inkomen (onvoldoende herverdeling). Voor de ontwikkeling van de landen is de realisatie van een robuust belastingstelsel noodzakelijk, met passende economische prikkels, waarin de versturende werking van belastingen beperkt is, en dat goed uitvoerbaar is.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot de belastingen hebben tot doel:

- het herinrichten van een robuust belastingstelsel met een brede grondslag, dat bijdraagt aan een eerlijke(re) verdeling van het inkomen, stimulering van de economie en uitvoerbaarheid en controleerbaarheid door de Belastingdienst;
- het realiseren van adequaat ingerichte belastingdiensten.

D. Financiële sector

Een stabiele financiële sector die zijn rol ter ondersteuning van de reële economie op een goede manier kan vervullen is noodzakelijk. De financiële sector draagt zorg voor de levering van essentiële voorzieningen zoals sparen, betalen, verzekeren en kredietverlening. Een niet goed functionerende financiële sector daarentegen vormt een groot risico voor economie, overheidsfinanciën en belastingbetaler.

Voor alle drie de eilanden geldt dat onduidelijk is hoe de financiële sector er voor staat en of zij de rol ter ondersteuning van de reële economie goed kan vervullen. Actuele problemen met diverse financiële instellingen op Curaçao maken inzichtelijk dat de financiële sector daar kampt met ernstige en structurele problemen. Het is aannemelijk dat de gebreken met betrekking tot de regelgeving en het toezicht in dezelfde mate relevant zijn voor Sint Maarten nu de regelgeving daar niet fundamenteel afwijkt en het toezicht daar ook door de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten (CBCS) wordt uitgeoefend. Er is beperkt zicht op de financiële sector in Aruba, de regelgeving en het functioneren van de Centrale Bank van Aruba (CBA). De situatie op Aruba lijkt (aanmerkelijk) beter dan op Curaçao en Sint Maarten.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot de financiële sector hebben tot doel:

- het realiseren van een stabiele financiële sector die zijn rol ter ondersteuning van de reële economie op een goede manier kan vervullen;
- het realiseren van een passende wijze van regulering van de financiële sector, waarbij adequaat toezicht wordt gehouden op de naleving;

§ 3.3.2 Economische hervormingen (E)

Het IMF, onderzoeksrapporten van verschillende instituten, het C(A)ft, en maatschappelijke organisaties op Aruba, Curaçao en Sint Maarten wijzen reeds lang en indringend op de noodzaak tot economische hervormingen. De starre arbeidsmarkt en het ongunstige ondernemersklimaat vormen structurele belemmeringen voor economische groei in de landen. Als gevolg hiervan is sprake van hoge (jeugd)werkloosheid, dalende inkomens, sociale achteruitgang en toenemende armoede. De sociale zekerheidsstelsels bevatten niet de prikkels die nodig zijn om arbeidsdeelname te stimuleren, noch de zekerheden om sociale problemen te beheersen. De sociale zekerheidsstelsels worden daarnaast (op lange termijn) onbetaalbaar. Deze belemmeringen dienen weggenomen te worden, zodat het economisch potentieel van de landen beter benut kan worden.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot de economische hervormingen hebben tot doel:

- het realiseren van een weerbare, dynamische en veerkrachtige economie;
- het realiseren van een robuust en betaalbaar sociaal zekerheidsstelsel, dat de prikkels op de juiste plek legt.

§ 3.3.3 Zorg en onderwijs

F. Zorg

De COVID-19 crisis heeft de tekortkomingen en gebreken in de zorgstelsels van de landen, die reeds langer bestaan, pijnlijk zichtbaar gemaakt. Om goed uit de COVID-19 crisis te komen is het essentieel dat de adviezen van het Outbreak Management Team (OMT) worden uitgevoerd om COVID-19 beheersbaar te houden en dat continuïteit van acute zorg – en daarmee goede ziekenhuiszorg- in de landen is gegarandeerd. Ook voor het weer aantrekken van de toeristensector is dit van groot belang. Een duurzaam, betaalbaar en toegankelijk zorgstelsel draagt zo bij aan het versterken van de economische weerbaarheid.

De ziekenhuizen in de landen (en Caribisch Nederland) moeten samenwerken om het aanbod, de kwaliteit en de doelmatigheid van de zorg te vergroten. Ten einde deze samenwerking (financieel) te bestendigen is vervolgens een structurele hervorming (besparingen en investeringen) van de zorgstelsels in de landen noodzakelijk.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot de zorg hebben tot doel:

- het beheersen en beheersbaar houden van COVID-19;
- het borgen van de continuïteit van de acute zorg;
- het efficiënt inrichten van de zorg en het realiseren van een robuust en betaalbaar zorgstelsel.

G. Onderwijs

Goed onderwijs vormt de basis voor een goed leefklimaat met kansen voor iedereen (waardoor mensen op de eilanden blijven, ernaartoe terugkeren of ernaartoe verhuizen) en draagt daarmee bij aan de sociaaleconomische ontwikkeling, groei en diversificatie. De zelfstandigheid en zelfredzaamheid van veel schoolverlaters in de landen blijft echter achter en jongeren kiezen vaak voor hun vervolgstudie voor Nederland of andere landen. Relatief veel studenten vallen in het Nederlands vervolgonderwijs uiteindelijk uit zonder diploma. Er is in de landen geen constante kwaliteit van schoolleiding en onderwijsgeevenden en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt laat te wensen over, waardoor het arbeidspotentieel niet ten volle wordt benut. Er lijkt sprake van verouderde onderwijsmethoden, beperkte beschikbaarheid van moderne leermiddelen en weinig budgetruimte voor hervormingen.

Van belang is dat de overheden van Aruba, Curaçao en Sint Maarten, alsook de stakeholders in de landen, een gedeeld beeld hebben van de problematiek en de daarop gerichte aanpak. Onderdeel van die aanpak moet zijn: investering in professionalisering van schoolbesturen, schoolleiding, leraren en in leermiddelen (en mogelijk ook onderwijshuisvesting) en een inhaalslag van onderliggende wetgeving.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot onderwijs hebben tot doel:

- het realiseren van een basiskwaliteit van onderwijs;
- het realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt;
- het realiseren van goede doorstroom tussen stelsels van onderwijs (al dan niet in Europees Nederland).

§ 3.3.4 Versterken rechtsstaat (H)

Een rechtsstaat normeert gedrag, legitimeert overheidsoptreden en waarborgt (grond)rechten en vrijheden. Een functionerende rechtsstaat is randvoorwaardelijk voor economische ontwikkeling. Met betrouwbaar, lerend en onpartijdig bestuur wordt maatschappelijk vertrouwen gestimuleerd en dat leidt tot minder transactiekosten, meer investeringen, meer innovatie en minder ondoelmatige onttrekking van middelen aan de economie.

De landen hebben te kampen met voor hun omvang veel grensoverschrijdende criminaliteit, zoals drugsmokkel, mensenhandel- en mensensmokkel, wapenhandel en witwassen. Daarnaast vormt de verwevenheid tussen de boven- en onderwereld een serieuze bedreiging voor het goed functioneren van de democratische rechtsstaat, met alle gevolgen van dien voor de samenleving, het investeringsklimaat en het aanzien van het Koninkrijk in de wereld.

Hoewel de landen zelf verantwoordelijk zijn voor hun rechtsstaat en de rechtshandhavingdiensten, zijn de landen (nog) onvoldoende toegerust om deze uitdagingen zelfstandig het hoofd te bieden. Organisaties in de keten zijn veelal geplaagd door gebrek aan middelen, capaciteit en voldoende (gekwalificeerd) personeel.

De hervormingen en maatregelen met betrekking tot de rechtsstaat hebben tot doel: een bijdrage te leveren aan de versterking van de rechtsstaat, door in ieder geval in te zetten op het versterken van het grenstoezicht, de aanpak van financieel-economische criminaliteit en het verbeteren van het detentiewezen.

§ 3.4 Taken en bevoegdheden

De Caribische hervormingsentiteit heeft een viertal taken (artikel 4). Aan deze taken worden in hoofdstuk 4 van het voorstel van rijkswet verschillende bevoegdheden gekoppeld. In artikel 4 worden de volgende taken van de Caribische hervormingsentiteit opgesomd:

- a. De ondersteuning van en het toezicht op de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven van de landen met betrekking tot de in deze wet en in landspakketten bepaalde onderwerpen;
- b. Het initiëren, bevorderen en uitvoeren van economische projecten met betrekking tot de in deze wet en in landspakketten bepaalde onderwerpen;
- c. Het op aanvraag verstrekken in de landen van subsidies aan burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven, dan wel het deelnemen in het aandelenkapitaal in privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven;
- d. Verscherpt financieel toezicht, indien aangewezen, op de landen.

Hieronder worden de aan de entiteit toekomende bevoegdheden besproken voor zover zij zien op de ondersteuningskant van de taken. De toezichthoudende bevoegdheden komen nader aan de orde in paragraaf 3.7.

§ 3.4.1 Projecten en maatregelen van overheidsorganen en overheidsbedrijven

De taak zoals deze is beschreven onder a moet gelezen worden in de breedste zin van het woord. Deze taak ziet op het ondersteunen van en het toezicht houden op de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven van de landen en daarmee op de nakoming van de ter zake aan de landen opgelegde voorwaarden die gesteld worden in het kader van het toekennen van verdere, al dan niet, getrancheerde liquiditeitssteun. De Caribische hervormingsentiteit is op grond hiervan belast met het ondersteunen van de lokale overheden – waaronder alle overheidsorganen en overheidsbedrijven vallen – bij de naleving van de voorwaarden en het toezicht houden daarop.

Om deze taak op adequate wijze uit te kunnen voeren is aan de Caribische hervormingsentiteit een aantal bevoegdheden toegekend. De entiteit is ter ondersteuning van projecten en maatregelen bevoegd om direct of indirect financiële middelen te verstrekken, deskundigheid en uitvoeringscapaciteit ter beschikking te stellen en overheden en overheidsbedrijven door te lichten (artikel 20). Dit brengt met zich dat ondersteuning in verschillende vormen kan plaatsvinden. In de eerste plaats valt hieronder het direct of indirect verstrekken financiële middelen aan de landen. Met directe verstrekking wordt bedoeld op de verstrekking van liquide middelen. Indirecte verstrekking ziet bijvoorbeeld op het beschikbaar stellen van goederen, apparatuur, etc.

Het begrip ondersteuning omvat daarnaast ook het inzetten van expertise. Als de entiteit zelf over de benodigde expertise beschikt, dan kan zij zelf de gevraagde ondersteuning leveren, maar het is ook mogelijk dat de entiteit de benodigde expertise inhuurt. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan wetgevingscapaciteit. Als één van de landen ondersteuning nodig heeft bij het opstellen van wetgeving dan kan de entiteit, indien deze over wetgevingsjuristen beschikt, deze capaciteit ter beschikking stellen. Indien de entiteit niet over wetgevingsjuristen beschikt, kan zij, afhankelijk van de benodigde expertise, de Nederlandse minister verzoeken deskundigen aan te wijzen (artikel 18). Deze deskundigen komen, voor zover zij de Caribische hervormingsentiteit bijstaan bij het verrichten van haar taken, onder haar verantwoordelijkheid te vallen. Verder is denkbaar dat de entiteit de benodigde expertise extern inhuurt.

Ook kan de entiteit met het oog op de uitvoering van haar taken samenwerken met instellingen en organen van instellingen van de Europese Unie en andere volkenrechtelijke organisaties en met instellingen en organen van instellingen van Nederland en andere landen binnen het Koninkrijk met een ontwikkelings-, financierings-, toezichts- of algemene bestuurstaak. Hierbij dient ook gedacht te worden aan mogelijkheden van samenwerking met (delen van) de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN), Invest NL en de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). In voorkomend geval stelt de Caribische hervormingsentiteit met de desbetreffende instelling of organisatie een samenwerkingsprotocol op.

Tot slot omvat de taak als hierboven omschreven onder a de bevoegdheid om overheden en overheidsbedrijven door te lichten. Dit betekent dat op objectieve wijze de sterke en zwakke punten van overheden en overheidsbedrijven inzichtelijk worden gemaakt zodat deze vervolgens als uitgangspunt kunnen gaan dienen voor eventueel door te voeren verbeteringen. Hiervoor is gekozen omdat de ervaring tot nu toe leert dat de 'governance' van overheden en overheidsbedrijven vaak niet sterk genoeg is of onvoldoende op orde is om uitvoering te geven aan de verantwoordelijkheden van die overheden of overheidsbedrijven of om uitvoering te geven aan noodzakelijke hervormingsplannen. Zo is het bijvoorbeeld van belang dat een overheid of overheidsbedrijf in staat is tot het uitwerken en invoeren van daadkrachtig, degelijk beleid en het tijdig en het effectief kunnen onderkennen van aan de overheid, overheidsbedrijven en haar omgeving gelieerde risico's. Indien de 'governance' van een overheidsorganisatie niet op orde is, is dat onder meer relevant voor het financieel beheer van het land. Goede 'governance' zorgt immers voor betrouwbare inkomsten- en uitgavenramingen, wat maakt dat het risico dat de begroting van het land niet wordt gerealiseerd ingedamd kan worden. Voor dit onderwerp is de afgelopen jaren bij de landen veelvuldig aandacht gevraagd door het C(A)ft. Dit heeft echter onvoldoende effect gesorteerd. Dat is reden om nu in te zetten op versterking van de governance en hiertoe de noodzakelijke doorlichtingen te verrichten.

§ 3.4.2 Projecten van de Caribische hervormingsentiteit

Naast het ondersteunen van en het toezicht houden op de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven, kan de Caribische hervormingsentiteit, met betrekking tot de in de wet en in de landspakketten bepaalde onderwerpen, zelf (nieuwe) projecten initiëren, bevorderen en uitvoeren. Hiertoe kan de Caribische hervormingsentiteit rechtstreeks, dat wil zeggen zonder betrokkenheid van de overheid, de lokale markt betreden. Deze betrokkenheid is uiteraard wel vereist, waar een project bestuurlijke maatregelen, zoals de verstrekking van een vergunning, vergt. In dat geval is het ter zake bevoegde overheidsorgaan gehouden zijn medewerking aan de uitvoering van het project te verlenen (artikel 19).

Projecten in de zin van artikel, eerste lid, onder b, kunnen enerzijds zien op de projecten en maatregelen zoals die zijn opgenomen in de landspakketten, en daarnaast kunnen deze projecten ook zien op het realiseren van in deze wet opgenomen onderwerpen. Dit alles in relatie tot het doel van de wet: bevorderen dat hervormingen van bestuurlijke aard worden doorgevoerd, duurzaam

houdbare overheidsfinanciën worden gerealiseerd en de weerbaarheid van de economie wordt versterkt, met inbegrip van de rechtsstatelijke inbedding die daarvoor nodig is. Nu dit een zeer omvattend doel is, dient de op grond van deze taak aan de entiteit toekomende bevoegdheid derhalve ook in ruime zin te worden opgevat. Zo kan bijvoorbeeld de entiteit samen met het maatschappelijk middenveld een plan opstellen ten behoeve van het klimaatvraagstuk. In die gezamenlijkheid en tezamen met (lokale) bedrijven wordt dan bezien wat nodig is ten behoeve van dergelijke vraagstukken. Ook valt te denken aan een rol voor de entiteit in het kader van bewustwording van burgers, overheden en het maatschappelijk middenveld - denk daarbij bijvoorbeeld aan bewustwording inzake afvalproblematiek.

In de gevallen waarbij sprake is van het oprichten van dan wel deelnemen in een rechtspersoon of het verstrekken van eigen vermogen, leningen met wezenlijke kenmerken van eigen vermogen of garanties ten aanzien van de omvang van het eigen vermogen, is voorafgaande instemming van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van de Minister van Financiën een vereiste. Hier is voor gekozen vanuit de gedachte dat de Caribische hervormingsentiteit voor een afgebakende, tijdelijke periode zal bestaan, en dergelijke deelnemingen na opheffing van de entiteit onder de betreffende departementen zullen vallen.

§ 3.4.3 Subsidies en deelnemingen

Economisch herstel kan niet alleen van bovenaf, van overheidswege, worden aangejaagd, maar is ook afhankelijk van initiatieven die voortkomen uit de samenleving en markt. De derde taak van de Caribische hervormingsentiteit ziet daarom op het op aanvraag verstrekken van subsidies aan burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen in de landen, met inbegrip van overheidsbedrijven, dan wel het deelnemen in het aandelenkapitaal van bedrijven. Dit is ook in lijn met het doel van de Caribische hervormingsentiteit, die haar werkzaamheden nadrukkelijk ten behoeve van het welzijn van de bevolkingen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten verricht.

Behalve aan burgers kunnen subsidies worden verleend aan privaatrechtelijke rechtspersonen. Hierbij valt te denken aan bedrijven maar ook bijvoorbeeld aan Ngo's, (lokale) stichtingen en verenigingen. Verder is in artikel 4, eerste lid, onder c, bepaald dat de bepaling nadrukkelijk ook ziet op overheidsbedrijven.

In het voorstel is niet nader bepaald waarop de bedoelde subsidies en deelnemingen in het aandelenkapitaal kunnen zien, maar het uitgangspunt is wel dat deze subsidies en deelnemingen bezien worden in het licht van het doel van de entiteit, zoals vastgesteld in artikel 3. In het voorstel is opgenomen dat de minister nadere regels kan stellen met betrekking tot de verstrekking van subsidies en het deelnemen in aandelenkapitaal. De in dat kader in artikel 28 opgenomen lijst met onderwerpen is niet limitatief maar dient een kader te schetsen waarbinnen subsidieverstrekking of deelneming in het aandelenkapitaal kan plaatsvinden. Hiernaast kan de entiteit met het oog op de uitvoering van deze taak ook zelf beleidsregels stellen, althans voor zover het betreffende onderwerp niet bij regeling van de minister is geregeld. Verder is op de verstrekking van subsidies door de entiteit artikel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing verklaard. Hierdoor wordt een bestuursrechtelijk kader geboden voor de beoogde subsidieverstrekking zodat duidelijkheid bestaat over de rechten en verplichtingen en over de procedurele aanpak. Een belangrijk startpunt hierbij is het subsidiebegrip uit artikel 4:21, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht. Hierin is uitgelegd dat onder het begrip subsidie wordt verstaan de aanspraak op financiële middelen, door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten.

Als de aanvrager duidelijk maakt dat de voorgenomen activiteiten passen binnen het kader van de regeling of beleidsregels, wordt de subsidie verleend voor het uitvoeren van die activiteiten binnen een bepaalde periode. Na afloop van die periode dient de subsidieontvanger aan te tonen dat de activiteiten zijn verricht en dat hiervoor de geraamde kosten zijn gemaakt. Vervolgens wordt de subsidie vastgesteld. Aan een subsidie kunnen verplichtingen worden verbonden. Voor zover de

betaling van de subsidie via voorschotten gebeurt, kunnen die onder omstandigheden later worden teruggevorderd, onder meer indien naderhand blijkt dat de beoogde activiteiten niet conform het bepaalde in de beschikking zijn uitgevoerd. Ondanks dat in het vorenstaande wordt uitgegaan van de tweetrap van subsidieverstrekking en subsidievaststelling behoort het ook zeker tot de mogelijkheid, bij regeling dan wel beleidsregel te bepalen, dat beide besluiten in één worden verlenen. Deze mogelijkheid zal zich vooral voordoen als het gaat om aanvragen door burgers die zien om lage subsidiebedragen.

Zoals reeds hiervoor vermeld heeft de entiteit ook de mogelijkheid om deel te nemen in het aandelenkapitaal van bedrijven. Middels deelname in het aandelenkapitaal van ondernemingen en overheidsbedrijven, krijgt de Caribische hervormingsentiteit de mogelijkheid om tot op zekere hoogte meer direct invloed te hebben op de betreffende onderneming of overheidsbedrijf.

§ 3.4.4 Verscherpt financieel toezicht

De vierde taak van de Caribische hervormingsentiteit behelst de instelling van verscherpt financieel toezicht op uitgaven van de landen, die door ministers en andere overheidsorganen worden gedaan. Deze taak heeft een ander karakter dan de voorgaande drie taken, in die zin dat zij pas in beeld komt als een land de op hem rustende verplichtingen in het kader van in het bijzonder de taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, niet of onvoldoende naleeft. Zij wordt daarom hieronder in paragraaf 3.8 besproken.

§ 3.5 Zelfstandige beoordeling Caribische hervormingsentiteit

In paragraaf 2.1 is uiteengezet waarom de entiteit is vormgegeven als een zelfstandig bestuursorgaan. Daarbij is in ieder geval van belang dat de entiteit in grote mate van zelfstandigheid kan beoordelen wat er nodig is om de uitoefening van haar taken succesvol te laten zijn. Waar dit aangewezen is, vloeit hieruit ook een grote mate van zelfstandigheid voort in het maken van afspraken dan wel het stellen van voorwaarden, die nodig zijn voor een succesvolle taakuitoefening.

Voor de ontwikkeling en uitvoering van een project dan wel een maatregel, als bedoeld in artikel 4, eerste lid onder a, kan de entiteit in overleg met de overheidsorganen en overheidsbedrijven van de landen overgaan tot het opstellen van een plan van aanpak. Het is echter niet dwingend voorgeschreven dat er voor elk project en elke maatregel een plan van aanpak wordt opgesteld. Het doel van het plan van aanpak is om zo transparant en gestructureerd mogelijk inzichtelijk te maken wat het doel van een project of maatregel is, wat het tijdspad is, hoe hoog de kosten zullen zijn, wie de betrokken partijen zijn, en dergelijke. Hiermee kan een bepaald(e) project of maatregel geconcretiseerd worden en meetbaar gemaakt worden. In artikel 21 is bepaald welke onderwerpen een plan van aanpak in ieder geval dient te bevatten.

Ten aanzien van de projecten als bedoeld in artikel 4, eerste lid onder b, van het voorstel is geen specifieke voorziening opgenomen voor het maken van plannen van aanpak. Het is evenmin uitgesloten. Sowieso geldt dat het de entiteit in hoge mate vrijstaat aan het initiëren, bevorderen en uitvoeren van deze projecten voorwaarden te stellen of daarbij afspraken te maken, ongeacht of daarvoor de vorm van het plan van aanpak wordt gekozen.

Voor wat betreft de taak die wordt omschreven in artikel 4, eerste lid onder c, van het voorstel geldt eveneens dat het primair aan de entiteit is om te bepalen aan welke voorwaarden de subsidieverlening als bedoeld in dat artikelonderdeel moet voldoen, dan wel onder welke omstandigheden zij bereid is deel te nemen in het aandelenkapitaal van bedrijven. Nu het stellen van deze voorwaarden reeds voortvloeit uit deze bestuursrechtelijke en privaatrechtelijke bevoegdheden, hoeft zij in de wettekst niet te worden geëxpliciteerd.

§ 3.6 Middelen

Zoals reeds in § 1.3 aan de orde is gekomen, zal de Caribische hervormingsentiteit het oogmerk hebben om te kunnen sturen op de uitvoering van de voorwaarden die direct dan wel indirect gesteld worden aan de verlening van de liquiditeitssteun. Hiertoe zijn de in § 3.4 omschreven taken in het leven geroepen, welke met zich brengen dat met de oprichting van de entiteit en aantal nieuwe / aanvullende financiële stromen ontstaat. De financiële stromen worden op hoofdlijnen als volgt onderverdeeld:

- a) Alle financiële middelen die aan de landen door middel van geldleningen worden verstrekt ten behoeve van de lopende dienst (liquiditeitssteun);
- b) Alle financiële investeringen en/of garanties die via dan wel vanuit de Caribische hervormingsentiteit verlopen;
- c) Naast de hiervoor weergegeven financiële stromen die via de entiteit lopen blijven de al dan niet reeds bestaande financiële stromen vanuit Nederlandse departementale begrotingen en bestaan en worden deze indien nodig mogelijkwijs aangevuld.

a) Liquiditeitssteun

De liquiditeitssteun wordt op grond van besluitvorming in de Rijksministerraad op basis van een daartoe strekkend C(A)ft advies aan de landen toegekend. Deze liquiditeitssteun wordt via de entiteit aan de landen verstrekt. Naar verwachting zal voor het einde van het jaar 2020 nog een substantieel bedrag aan begrotingssteun uitgeleend worden aan Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Hoe de hoogte van dit bedrag zich voor de komende jaren zal ontwikkelen is op dit moment moeilijk in te schatten en is sterk afhankelijk van verdere ontwikkelingen, waaronder het verloop van de coronacrisis en de mate waarin de economieën van Aruba, Curaçao en Sint Maarten zich herstellen.

b) Investeringen

Naast het verstrekken van liquiditeitssteun heeft de Caribische hervormingsentiteit de bevoegdheid over te gaan tot het doen van investeringen die bijdragen aan de beoogde hervormingen. Het is op voorhand moeilijk in te schatten wat de aard en omvang van dergelijke investeringen zullen zijn. Bij het opstellen van de plannen van aanpak wordt hiervoor door - dan wel in opdracht van - de Caribische hervormingsentiteit indien nodig nader onderzoek verricht. De huidige inschatting is echter wel dat de investeringen omvangrijk zullen zijn. Dit komt in zijn algemeenheid door het gebrek aan investeringen in de afgelopen jaren, de geografische ligging van de landen en de noodzaak tot grootschalige hervormingen. Daarnaast is een aantal specifiekere situaties hierop eveneens van invloed. Te denken valt daarbij aan de huidige situatie met betrekking tot de ISLA-raffinaderij op Curaçao, waarbij nog altijd geen nieuwe exploitant is gevonden en zeer veel achterstallig onderhoud gepleegd moet worden alsmede de immer zichtbare gevolgen van orkaan Irma op Sint Maarten.

Alle drie de eilanden zijn afhankelijk van hun luchthavens, zeehavens en het toerisme, de belangrijkste bron van inkomsten. Nu deze bron van inkomsten is weggefallen, is het zaak voor de landen om te onderzoeken op welke andere terreinen mogelijkheden kunnen worden gecreëerd waarmee een toekomstbestendige, andersoortige economie ontstaat waarin zij minder afhankelijk zijn van het toerisme. De bewerkstelling hiervan is tevens oogmerk van de gewenste en benodigde investeringen. Tot slot zullen de landen op overige terreinen de onderlinge samenwerking moeten intensiveren, zoals bijvoorbeeld op het gebied van (specialistische) zorg.

c) Departementale financieringsstroom

In deze situatie verloopt de financiële stroom niet via de entiteit, maar gaat deze rechtstreeks van een Nederlandse departementale begroting naar de landen. Zo spelen in alle drie de landen vraagstukken die zijn gelegen binnen de rechtshandhaving die (zeer) grote investeringen vergen die niet via de Caribische hervormingsentiteit zullen lopen.

De omvang en reikwijdte van de verschillende vraagstukken zullen van invloed zijn op de werkwijze en budgettering van de entiteit. Denkbaar is dat de focus van de entiteit in de eerste periode voornamelijk gericht zal zijn op onderzoek om te komen tot de benodigde doorlichting van overheden en overheidsbedrijven, het opstellen van de hervormingsagenda's en het opstellen van plannen van aanpak, terwijl in een latere periode de focus veelal op de uitvoering daarvan en de naleving van de gemaakte afspraken zal liggen.

§ 3.7 Toezicht en consequenties van niet-naleving van verplichtingen

In het voorstel van rijkswet zijn op verschillende plekken verplichtingen voor de landen en hun organen opgenomen. Uit de aard der zaak volgt dat de meeste van deze verplichtingen zijn gerelateerd aan de taken, genoemd in artikel 4, onder a en d. Bij de uitoefening van deze taken bevindt de Caribische hervormingsentiteit zich immers op het terrein van de overheid. Dat is anders bij de uitoefening van de taken, genoemd in artikel 4, onder b en c. In het kader van de uitoefening van die laatste twee taken richt de entiteit zich primair op private partijen, alhoewel zeker niet ondenkbaar is dat de overheden van de landen zich ook hier kunnen manifesteren, bijvoorbeeld in de vorm van een overheidsbedrijf.

Hieronder wordt toegelicht op welke wijze de entiteit en andere in het voorstel aangeduide organen toezicht kunnen houden op het scala aan verplichtingen dat voortvloeit uit deze wet en de landspakketten, alsmede op verplichtingen die nog kunnen ontstaan op grond van acties ondernomen door – vooral – de entiteit uit hoofde van dit voorstel. Allereerst wordt ruim aandacht besteed aan de toezichtsbevoegdheden die in het voorstel zijn ingebouwd ten aanzien van verplichtingen van de landen en hun organen. Vervolgens wordt kort ingegaan op het toezichtsinstrumentarium dat de entiteit ten dienste staat bij de uitoefening van zijn taken, genoemd in artikel 4, onder b en c. In algemene zin zij vooraf opgemerkt dat de betreffende bevoegdheden er niet op gericht zijn dat de entiteit of andere organen bestaande landsbevoegdheden tijdelijk overnemen. Veeleer zijn de bevoegdheden georiënteerd op de financiële en andere steun die de landen de komende jaren ontvangen. Aldus vormen zij een afgeleide van één van de fundamentele uitgangspunten van dit voorstel: namelijk, dat Nederland de landen meerjarig financieel bijstaat in ruil voor de toezegging dat zij een reeks van hervormingen en maatregelen zullen doorvoeren om hun samenlevingen en economieën sterker te maken.

§ 3.7.1 Toezicht op verplichtingen landen en hun organen

Ten aanzien van verplichtingen voor de landen en hun organen bevat het voorstel in zes artikelen procedures en mechanismen met behulp waarvan toezicht kan worden gehouden op de naleving hiervan en consequenties kunnen worden verbonden aan het in gebreke blijven hierbij. Het spreekt voor zich dat deze bevoegdheden op een zorgvuldige wijze dienen te worden toegepast, rekening houdend met de betrokken belangen. Zoals hierna zal blijken, ligt er met betrekking tot een aantal van deze bevoegdheden daarnaast een zekere mate van proportionaliteit besloten in de wijze waarop zij kunnen worden aangewend.

Het betreft achtereenvolgens:

- 1) de bevoegdheid van de ministerraad van Nederland om het ter beschikking stellen van financiële middelen aan de Caribische hervormingsentiteit geheel of gedeeltelijk op te schorten of stop te zetten (artikel 17, vierde en vijfde lid);
- 2) de bevoegdheid van de entiteit om de steunverlening aan een land, verleend in het kader van artikel 20 van het voorstel, geheel of gedeeltelijk op te schorten als een overheidsorgaan van dat land in gebreke blijft met betrekking tot de verplichtingen die op het land rusten in het kader van artikel 4, eerste lid, onder a (artikel 23, eerste lid);
- 3) de bevoegdheid van de entiteit om de Raad van Ministers van het Koninkrijk te adviseren een voorziening te treffen uit kracht van het Statuut (artikel 24);
- 4) de bevoegdheid van de entiteit en, indien een zwaarwegend belang dit vergt, van de Raad van ministers van het Koninkrijk om verscherpt financieel toezicht in te stellen op uitgaven van de landen (artikel 33, eerste en tweede lid);
- 5) de bevoegdheid van de entiteit om de steunverlening aan een land, verleend in het kader van artikel 20 van het voorstel, geheel of gedeeltelijk op te schorten als een overheidsorgaan van dat land in gebreke blijft met betrekking tot de verplichtingen die op het land rusten in het kader van artikel 4, eerste lid, onder d (artikel 38, eerste lid);
- 6) de bevoegdheid van de entiteit om het voornemen van het bestuur van een land tot het aantrekken van een geldlening te beoordelen, met als mogelijk gevolg dat deze geldlening niet kan worden aangetrokken via de lopende inschrijving van de Nederlandse Staat (artikel 41, eerste en tweede lid).

Zoals uit bovenstaande opsomming blijkt, zijn sommige bevoegdheden in de sfeer van toezicht gerelateerd aan een specifieke taak of opdracht (artikel 23, eerste lid; artikel 24; artikel 38, eerste lid; artikel 41, eerste en tweede lid). Andere toezichtsbevoegdheden hebben daarentegen een ruimere strekking en bestrijken de volle breedte van de verplichtingen van een land (artikel 33, eerste en tweede lid; artikel 17, vierde en vijfde lid). Als gezegd bepaalt het voorstel niet steeds expliciet dat de uitoefening van een bepaalde toezichtsbevoegdheid pas kan geschieden nadat een andere toezichtsbevoegdheid is uitgeoefend. In enkele gevallen volgt dat echter dwingend uit de opbouw van het voorstel (met betrekking tot artikel 23, eerste lid, en artikel 24, alsmede met betrekking tot artikel 33, eerste en tweede lid, en artikel 38, eerste lid). In andere gevallen ligt het vanwege de hierboven aangehaalde proportionaliteit in de rede dat een bepaalde toezichtsbevoegdheid eerder wordt uitgeoefend dan een andere (artikel 23, eerste lid, en artikel 33, eerste en tweede lid, enerzijds en artikel 17, vierde en vijfde lid, anderzijds). Dit wil echter niet zeggen dat de toepassing van bevoegdheden in deze gevallen per se in een bepaalde volgorde dient te verlopen. Indien daartoe gegronde redenen bestaan, is het denkbaar dat een bepaalde procedurele stap in het toezichtskader van dit voorstel wordt overgeslagen.

De meeste van de hierboven genoemde bevoegdheden komen toe aan de entiteit. In sommige gevallen wordt het toezicht echter elders neergelegd of samen met een ander orgaan uitgeoefend. In het navolgende wordt eerst stilgestaan bij toezichtsbevoegdheden van de entiteit en daarna wordt een cruciale bevoegdheid van de Nederlandse ministerraad uitgelicht.

Toezicht door de Caribische hervormingsentiteit

Om te beginnen houdt de entiteit toezicht op de naleving door overheidsorganen en overheidsbedrijven van de landen van de projecten en maatregelen die elk van de landen met Nederland in een landspakket is overeengekomen om uit te voeren de komende jaren. Dit toezicht is geregeld in artikel 23 van het voorstel en richt zich specifiek tot drie categorieën verplichtingen: a) de verplichting om een project of maatregel tijdig door te voeren; b) de verplichting om een project of maatregel uit te voeren op de wijze zoals in de landspakketten overeengekomen of in een plan van aanpak nader uitgewerkt; en c) de verplichting om op verzoek van de entiteit gegevens en inlichtingen te verstrekken en anderszins medewerking te verlenen. Komt een overheidsorgaan of overheidsbedrijf dat betrokken is bij de ontwikkeling van een project of

maatregel een van deze verplichtingen niet na, dan is de entiteit bevoegd de steunverlening aan het land in kwestie zoals omschreven in artikel 20 van het voorstel – bijvoorbeeld een financiële injectie ten bate van een hervorming van het onderwijs of de terbeschikkingstelling van deskundigheid op het gebied van de arbeidsmarkt – geheel of gedeeltelijk op te schorten. Nalatigheid aan de zijde van één overheidsorgaan of overheidsbedrijf kan derhalve, mits dat proportioneel is, voor de entiteit aanleiding zijn om de gehele steunverlening aan een land stil te leggen.

Let wel, de in artikel 23 neergelegde opschortingsbevoegdheid beslaat alleen het deel van de steun dat de entiteit kan inzetten ten behoeve van de uitoefening van zijn taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a. Zij bestrijkt niet de financiële middelen die zij kan inzetten in het kader van investeringen (artikel 4, eerste lid, onder b) en subsidieverlening (artikel 4, eerste lid, onder c). En ook heeft een eventuele opschorting op deze grondslag geen onmiddellijke gevolgen voor de liquiditeitssteun die Nederland via de entiteit aan de landen verstrekt.

De entiteit kan de bevoegdheid tot opschorting van de steunverlening pas toepassen als het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen. Door de inbedding van een zienswijzeprocedure is het voor een overheidsorgaan of overheidsbedrijf mogelijk om kenbaar te maken of deze het al dan niet eens is met het voorgenomen besluit. De zienswijze die door het overheidsorgaan wordt gegeven betreft de entiteit bij de definitieve besluitvorming. Hiermee wordt voldaan aan het vereiste van een zorgvuldige procedure bij het al dan niet besluiten tot opschorting van de steunverlening. Hierbij is niet bepaald hoe de zienswijze gegeven moet worden, hetgeen impliceert dat dit zowel mondeling als schriftelijk kan.

De bevoegdheid om steunverlening aan een land zoals omschreven in artikel 20 geheel of gedeeltelijk op te schorten wordt ook aan de entiteit toegekend in artikel 38 van het voorstel. Datgene waarop het toezicht in artikel 38 is gericht, is echter anders dan in artikel 23 en heeft betrekking op het regiem van verscherpt financieel toezicht dat op grond van artikel 33 van het voorstel door de entiteit of de Rijksministerraad kan worden ingesteld. De instelling van dit regiem wordt als zelfstandige taak beschreven in artikel 4, eerste lid, onder d van het voorstel en wordt om die reden hieronder in paragraaf 3.8 apart besproken. Hier zij alvast opgemerkt dat de gronden voor het instellen van verscherpt financieel toezicht in artikel 33, eerste lid, ruimer zijn dan bij de overige toezichtsbevoegdheden, in de zin dat zij zich behalve tot het bij of krachtens dit voorstel van rijkswet bepaalde ook uitstrekken tot de voorschriften in de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten.

Afgezien van de hierboven genoemde bevoegdheden, telt het voorstel nog twee bevoegdheden in de sfeer van toezicht ten aanzien van verplichtingen van de landen en hun organen. Dit betreft allereerst de bevoegdheid, genoemd in artikel 24, om de Rijksministerraad te adviseren een voorziening te treffen krachtens het Statuut. Deze bevoegdheid komt pas in beeld als een besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van steunverlening, bedoeld in artikel 23, er niet toe heeft geleid dat het betrokken overheidsorgaan zich coöperatief opstelt. Evenals geldt voor de procedures waarop een advies uit hoofde van artikel 24 ziet, is het de bedoeling dat de entiteit zich terughoudend opstelt ten aanzien van deze adviesbevoegdheid. Een voorziening vanwege het Koninkrijk op grond van het Statuut grijpt immers in op de autonomie van de landen. Dat gezegd hebbende, kan een dergelijke voorziening wel een geschikt en proportioneel middel zijn om een schending van deze rijkswet ongedaan te maken. Als het bestuur van een land bijvoorbeeld een besluit neemt dat in strijd is met een op basis van deze rijkswet overeengekomen afspraak tussen dit land en Nederland, kan de entiteit hierin aanleiding zien om de Rijkministerraad te adviseren dit landsbesluit op grond van artikel 50 Statuut bij Koninklijk rijksbesluit te vernietigen. Deze adviesbevoegdheid van de entiteit doorkruist overigens niet de bevoegdheid van de Gouverneurs van Aruba, Curaçao en Sint Maarten om op grond van artikel 21 Reglement Gouverneur te toetsen of een hun voorgedragen landsbesluit of landsverordening al dan niet in strijd is met Koninkrijksrecht. Veeleer vormt zij hierop een aanvulling.

Een laatste toezichtsbevoegdheid waarover de Caribische hervormingsentiteit beschikt heeft betrekking op het onderwerp geldleningen. Het zou onwenselijk zijn als het bestuur van een land geldleningen kan aantrekken die haaks staan op de in het kader van dit voorstel overeengekomen hervormingen en investeringen. Om die reden wordt de entiteit in artikel 41 bevoegd gemaakt om te beoordelen of een voornemen van een land tot het aantrekken van een geldlening past binnen het stelsel van de rijkswet en de landspakketten. Deze bevoegdheid van de entiteit raakt aan de bevoegdheid van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten en – bij inwerkingtreding van dit voorstel – van het College Aruba financieel toezicht om op grond van artikel 16 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten te adviseren over bepaalde aspecten van een dergelijk voornemen. Het is belangrijk dat beide bevoegdheden niet met elkaar botsen. Daarom is bepaald dat het College financieel toezicht een advies als bedoeld in artikel 16 van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten terstond aan de entiteit zendt. In het geval dat de entiteit oordeelt dat het voornemen van een bestuur tot het aantrekken van een geldlening niet strookt met het bepaalde in dit voorstel en de landspakketten, is het rechtsgevolg hiervan dat de lopende inschrijving van de Nederlandse Staat, in afwijking van artikel 16 Rijkswet financieel toezicht, niet voor het aantrekken van deze lening openstaat. Het bestuur in kwestie kan dan geen gebruik maken van de gunstige leningsvoorwaarden die via deze inschrijving openstaan.

Toezicht door de Nederlandse ministerraad

Een cruciale bepaling met betrekking tot het toezicht op de naleving van de verplichtingen van de landen is artikel 17 van het voorstel. Waar de artikelen 23 en 38 van het voorstel zien op de inzet van een specifiek onderdeel van de steun door de entiteit aan een land, heeft artikel 17 betrekking op het geheel aan financiële middelen dat Nederland, vanuit de begroting van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, ter beschikking stelt aan de entiteit, om vervolgens een weg te vinden naar de landen in de vorm van steun bij hervormingen, investeringen, subsidies dan wel liquiditeitssteun. De verstrekking van deze financiële middelen is niet vrijblijvend. Zij geschiedt onder de algemene voorwaarde dat Aruba, Curaçao en Sint Maarten zich inspannen om hun verschillende verplichtingen op grond van de rijkswet en de landspakketten na te komen. Als een land deze inspanning niet levert en verplichtingen structureel niet worden nagekomen, moet Nederland over een noodrem beschikken om de verstrekking van financiële middelen op te schorten of zelfs stop te zetten.

Een dergelijk besluit mag niet lichtvaardig worden genomen. Arbitrair handelen van Nederlandse zijde moet zijn uitgesloten. Uitgangspunt, neergelegd in het vierde lid van artikel 17, is dan ook dat de ministerraad van Nederland hiertoe alleen mag beslissen op aangeven van de entiteit. Rapporteert de laatste, ofwel in een jaarverslag ofwel in een uitvoeringsrapportage, dat een land over een langere tijd ten aanzien van meerdere verplichtingen onvoldoende presteert, dan kan dit voor de ministerraad aanleiding zijn de verstrekking van financiële middelen (gerelateerd aan het betreffende land) aan de entiteit geheel of gedeeltelijk op te schorten of zelfs stop te zetten. In het vijfde lid van artikel 17 is op dit uitgangspunt een uitzondering geformuleerd. In afwijking van het vierde lid kan de Nederlandse ministerraad op grond van deze bepaling zonder een daartoe strekkend advies van de entiteit overgaan tot opschorting of stopzetting van financiële middelen, indien een zwaarwegend belang dit vergt. Dit zwaarwegende belang kan niet alleen worden gevormd door een puur Nederlands belang, maar zal tevens ingegeven moeten zijn door de omstandigheden binnen het land in kwestie of binnen het Koninkrijk in bredere zin.

§ 3.7.2 Toezicht op verplichtingen burgers en bedrijven

De Caribische hervormingsentiteit kan behalve op verplichtingen van de landen en hun organen ook toezicht houden op de verplichtingen van burgers en bedrijven in het kader van de taken, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b en c. Dit toezicht heeft niet of slechts indirect een plek gekregen in het voorstel zelf. Wat de eerste van deze twee taken betreft, kan dit worden verklaard uit het feit dat de entiteit in dit verband primair in civielrechtelijke zin zal opereren. Voorschriften

over de gevolgen van niet-naleving zullen dan ook hoofdzakelijk beslag krijgen in overeenkomsten die de entiteit sluit met partijen uit de markt.

Overigens is het mogelijk dat de entiteit in het kader van de uitvoering van een economisch project ook tegen publiekrechtelijke hobbels aanloopt. Voor de realisatie van een dergelijk project kan het bijvoorbeeld noodzakelijk zijn dat een bepaalde vergunning wordt afgegeven. Aangezien de landen zich via de landspakketten op hoofdlijnen ook aan economische projecten hebben gebonden, wordt in een dergelijke situatie echter van het ter zake bevoegde overheidsorgaan verwacht dat het meewerkt aan het afgeven van een vergunning. Mocht dit niet het geval zijn, dan kan de entiteit besluiten op grond van artikel 23 juncto artikel 19 van het voorstel de steunverlening zoals omschreven in artikel 20 op te schorten.

Het toezicht in het kader van de taak, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder c, is bestuursrechtelijk van aard. Artikel 28, eerste lid, van het voorstel geeft de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de bevoegdheid om regels te stellen ten aanzien van verschillende aspecten van de subsidieverstrekking, waaronder voorwaarden die hieraan verbonden kunnen worden. De entiteit kan overigens ook met betrekking tot die aspecten beleidsregels opstellen voor zover die onderwerpen nog niet bij ministeriële regeling zijn uitgewerkt. Op de verstrekking van subsidies is titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing.

§ 3.8 Verscherpt financieel toezicht

Volgens artikel 4, eerste lid onder d van dit wetsvoorstel kan de entiteit besluiten tot het instellen van verscherpt financieel toezicht. Dit toezicht wordt nader geregeld in de artikelen 33 en volgende. Instelling van verscherpt financieel toezicht leidt tot een goedkeuringsregime ten aanzien van het geheel of een deel van de uitgaven die door het bestuur van het betreffende land worden gedaan. Uitgaven ten aanzien waarvan verscherpt financieel toezicht is ingesteld, kunnen slechts worden gedaan indien hieraan goedkeuring is verleend. Worden deze toch gedaan dan kan dit leiden tot opschorting van de steunverlening aan het betreffende land (artikel 38).

Het besluit tot instellen van dit toezicht wordt niet lichtvaardig genomen. Tegelijkertijd is geen limitatieve opsomming te geven van de situaties waarin instelling van dit toezicht aangewezen is. Belangrijk is vooral dat instelling van dit toezicht noodzakelijk is om te voorkomen dat landen uitgaven doen waardoor het voldoen aan bij of krachtens deze wet op hen rustende verplichtingen structureel of ernstig wordt bemoeilijkt. Zo kan dit toezicht bijvoorbeeld worden ingezet als een land ondoelmatige of onrechtmatige uitgaven doet, waarbij in het bijzonder moet worden gedacht aan uitgaven die niet zijn begroot en aan uitgaven die niet verenigbaar zijn met plannen van aanpak, dan wel andere afspraken en voorwaarden die bij de uitoefening van de in deze rijkswet beoogde doelstellingen gemaakt cq. gesteld zijn. Ook het ontbreken van een goedkeurende controleverklaring bij jaarrekeningen of het te laat vaststellen van de financiële verantwoording kunnen hiervoor aanleiding zijn.

Normaal gesproken zal het instellen van verscherpt toezicht slechts aan de orde zijn als bij de situaties zoals hierboven beschreven sprake is van een patroon van stelselmatig handelen. Tegelijkertijd kan niet worden uitgesloten dat ook een enkel geval van onrechtmatig of ondoelmatig financieel handelen kan leiden tot de instelling van verscherpt financieel toezicht. Dit zal het geval kunnen zijn wanneer een uitgave dermate groot is dat zij gepaard gaat met aanzienlijke financiële impact en/of dat uit feiten en omstandigheden in redelijkheid valt op te maken dat zij te kwader trouw gedaan is. Hoewel het besluit tot het instellen van verscherpt financieel toezicht alleen kan worden genomen op basis van reeds opgedane ervaringen met uitgaven van de besturen van de verschillende landen, ziet de uitoefening van de daadwerkelijke goedkeuringsbevoegdheid alleen op toekomstige uitgaven. Dit kan zien op uitgaven in verband met één of meerdere projecten of maatregelen of op alle uitgaven en alles wat daar tussenin is gelegen.

Het instellen van verscherpt toezicht geldt als ultimum remedium. Om die reden zijn in de procedure tot besluitvorming hieromtrent verschillende waarborgen ingebouwd. Hierbij moet een onderscheid worden gemaakt tussen de situatie waarin het besluit tot instellen van verscherpt toezicht wordt genomen door de entiteit (artikel 33, eerste lid) en de situatie waarin het besluit tot instellen van verscherpt toezicht wordt genomen door de raad van ministers van het Koninkrijk (artikel 33, tweede lid). In het eerste geval kan de entiteit alleen besluiten tot het instellen van verscherpt toezicht nadat het College (Aruba) financieel toezicht is gehoord en het hiertoe de instemming heeft verkregen van de raad van ministers van het Koninkrijk. In het tweede geval zal de raad van ministers van het Koninkrijk alleen kunnen besluiten tot verscherpt financieel toezicht op voordracht van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, nadat de entiteit en het College (Aruba) financieel toezicht hierover zijn gehoord en alleen als een zwaarwegend belang dit vergt.

Indien ingesteld wordt het verscherpte financiële toezicht uitgevoerd door het College (Aruba) financieel toezicht. De reden hiervoor is vooral een praktische. Het College (Aruba) financieel toezicht oefent reeds financieel toezicht uit op de (begrotingen van de) landen. Het voor preventief toezicht benodigde inzicht in de financiën van de landen is bij de colleges reeds (deels) aanwezig. Sowieso kennen de colleges reeds bevoegdheden in de sfeer van het preventieve toezicht. Dit begrotingstoezicht ziet erop dat de landen van tevoren hun (concept) begrotingen en begrotingswijzigingen bij het College (Aruba) financieel toezicht (vooraf en verplicht) ter beoordeling aanbieden, waarna het College (Aruba) financieel toezicht een advies uitbrengt inzake toe te passen wijzigingen. Tevens dienen de landen periodiek (per kwartaal) een uitvoeringsrapportage bij het College (Aruba) financieel toezicht in te dienen.

Het ingestelde verscherpte financiële toezicht kan worden beëindigd (artikel 39) als het College (Aruba) financieel toezicht van oordeel is dat de uitgaven weer langdurig doelmatig en rechtmatig zijn. Het betreffende college brengt hierover advies uit aan de entiteit, die hierop kan besluiten het verscherpte toezicht te beëindigen. Hiertoe zal op zijn minst voor de in artikel 39 bedoelde periode geen uitgave moeten worden voorgesteld die niet rechtmatig of doelmatig is. Of dit het geval is, is ter beoordeling van het College (Aruba) financieel toezicht, in overleg met de entiteit.

4. Rechtsbescherming

Op grond van de onderhavige wet verkrijgt de Caribische hervormingsentiteit een aantal taken en bevoegdheden die rechtstreeks van invloed zijn op burgers en private ondernemingen, waarbij het mogelijk is dat er onderlinge geschillen ontstaan. Het ligt daarom in de rede hiervoor een vorm van rechtsbescherming in het leven te roepen. Er is voor gekozen om de mogelijkheid open te stellen om, tegen de beschikking tot subsidieverlening en een beschikking tot subsidievaststelling en binnen zes weken na de dag waarop de beschikking is gegeven, rechtstreeks beroep in te stellen bij het Gerecht van eerste aanleg van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Het Gerecht kan het beroep gegrond verklaren als het van oordeel is dat het besluit in strijd is met de wet dan wel bij afweging van alle daarbij betrokken belangen in redelijkheid niet gerechtvaardigd is. Tegen de uitspraak van het Gerecht van eerste aanleg staat vervolgens hoger beroep open bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Hierbij is er voor gekozen om aansluiting te zoeken bij de verschillende landsverordeningen administratieve rechtspraak van de landen (artikel 32, vierde lid).

In artikel 40 is het kroonberoep geregeld tegen besluiten tot het instellen van verscherpt financieel toezicht, op een deel of alle financiële uitgaven van een land (artikel 33, eerste en tweede lid). De bepaling is gemodelleerd op artikel 26 van de Rijkswet financieel toezicht. Het Kroonberoep dient binnen veertien dagen, na verzending van het besluit, te zijn ingediend. Vervolgens is de Raad van State van het Koninkrijk belast met het voorbereiden van het ontwerpbesluit inzake de beslissing op het beroep. Alvorens tot een ontwerpbesluit te komen stelt de Raad van State van het Koninkrijk in ieder geval het betrokken bestuur in de gelegenheid te worden gehoord. Daarna brengt de Raad van State van het Koninkrijk het ontwerpbesluit uit en wordt het besluit op beroep genomen. De beslissing op het beroep wordt gepubliceerd in de landen.

Een ontwerpbesluit van de Raad van State van het Koninkrijk kan gebaseerd zijn op rechtmatigheidsgronden en doelmatigheidsgronden. Evenals het geval is in artikel 26 van de Rijkswet financieel toezicht, kan de Koninkrijksregering niet afwijken van een (gedeelte van het) ontwerpbesluit dat is gebaseerd op rechtmatigheidsgronden. Waar een ontwerpbesluit gebaseerd is op doelmatigheidsgronden, kan zij dat enkel indien daartoe zwaarwegende gronden voorhanden zijn, gerelateerd aan het stelsel van toezicht in de rijkswet. Anders dan het geval is in artikel 26 van de Rijkswet financieel toezicht, bevat dit voorstel niet de mogelijkheid voor de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties om bedenkingen in te dienen tegen een ontwerpbesluit van de Raad. De vertraging en onzekerheid die daarvan het resultaat kunnen zijn, worden niet wenselijk geacht voor de goede werking van het regiem van verscherpt financieel toezicht.

Ter voorkoming dat de bestuursrechter in één van de landen dan wel in Nederland zich bevoegd zal verklaren bij een beroep tegen de beslissing op het Kroonberoep is bepaald dat besluiten op grond van deze wet niet vatbaar zijn voor beroep op de administratieve rechter.

5. Aruba

§ 5.1 Inleiding

Dit voorstel van rijkswet regelt de toetreding van het land Aruba tot de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft). Met ingang van de wijziging van de staatkundige verhoudingen binnen het Koninkrijk in 2010 is deze onderlinge regeling op grond van artikel 38 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden in de vorm van deze rijkswet gaan gelden voor de landen Curaçao en Sint Maarten. Aruba heeft in 2015 zelf het financieel toezicht vanuit het Koninkrijk geregeld in de Landsverordening Aruba Tijdelijk financieel toezicht (hierna: de landsverordening).

De COVID-19 pandemie (Coronacrisis) heeft zoals gezegd zeer ingrijpende gevolgen voor de andere landen binnen het Koninkrijk. Aruba wordt daardoor zodanig in (de continuïteit van) zijn functioneren bedreigd, dat het zonder steun, waaronder in de vorm van extra liquide middelen, niet in staat is om te voldoen aan de lopende financiële verplichtingen en aanvullende financiële verplichtingen als gevolg van de Coronacrisis. Nederland verleent reeds steun aan Aruba en is bereid om deze steun voor langere tijd te verlenen, waarmee Nederland een langdurige financiële relatie met het land Aruba aangaat. Financieel toezicht op de begroting van het land Aruba vanuit het Koninkrijk is van groot belang en blijft de komende tijd noodzakelijk. Nederland en Aruba wensen in verband met deze langjarige financiële relatie het financieel toezicht voor Aruba te regelen door middel van een onderlinge regeling in de vorm van een rijkswet op grond van artikel 38 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden (consensusrijkswet). Aruba zal gelet hierop toetreden tot de reeds bestaande Rijkswet financieel toezicht zoals deze voor Curaçao en Sint Maarten geldt en de naam van de wet wordt bij deze omgedoopt tot Rijkswet financieel toezicht Curaçao, Sint Maarten en Aruba.

De op artikel 38 van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden gebaseerde rijkswetgeving kan, anders dan de rijkswetgeving ter zake van aangelegenheden van het Koninkrijk, alleen tot stand komen en worden gewijzigd indien de betrokken landen daarmee instemmen. Gelet hierop dient zowel Curaçao, als Sint Maarten als Aruba in te stemmen met het toetreden van Aruba tot de Rijkswet financieel toezicht.

§ 5.2 Hoofdpijnen van het voorstel

Met dit wetsvoorstel wordt het financieel toezicht vanuit het Koninkrijk op Aruba, zoals nu geldt op grond van de landsverordening en twee protocollen (hieronder toegelicht), bij rijkswet geregeld en daarmee gecontinueerd.

Op 2 mei 2015 zijn de regeringen van Aruba en Nederland een protocol overeengekomen (hierna: het Protocol van 2 mei 2015). Hierin wordt het kader geschapen voor de realisering van duurzame openbare financiën door middel van toezicht op de financiële haalbaarheid van de begrotingen van het Land Aruba. Dit heeft geresulteerd in de vaststelling van de landsverordening. In artikel 14 van deze landsverordening zijn de belangrijkste normen voor de begrotingen vastgelegd. Hierin is onder andere bepaald dat voor de collectieve sector het tekort voor het begrotingsjaar 2015 maximaal 3,7% van het BBP, in 2016 maximaal 2,0% en, in 2017 0,5%, mag bedragen met en dat er in 2018 een overschot is van minimaal 0,5%. Op 22 november 2018 hebben de regeringen van Aruba en Nederland het Protocol Aruba Nederland 2019-2021 "Inkadering van het pad richting solide, transparante en houdbare overheidsfinanciën van Aruba" (hierna: het Protocol 2019-2021) afgesloten. Daarin zijn onder andere normen voor de begrotingsjaren 2019 tot en met 2021 en verder afgesproken. Tevens zijn daarin begrotingsregels voor het land Aruba overeengekomen en zijn er afspraken gemaakt die bijdragen aan het doel te komen tot duurzame overheidsfinanciën. Voorts is in het Protocol 2019-2021 bepaald dat de landsverordening wordt aangepast, in ieder geval in die zin dat de in het Protocol 2019-2021 bepaalde normen worden opgenomen in artikel 14 van de Landsverordening, hetgeen tot op heden niet heeft plaatsgevonden. Het streven naar duurzame overheidsfinanciën en gezondmaking van de overheidsfinanciën is een vaststaand uitgangspunt voor de begroting van het land Aruba in dit wetsvoorstel van rijkswet. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de in het Protocol 2019 – 2021 opgenomen normen ook gelden na 2021,

aangezien in het Protocol 2019-2021 is bepaald "en verder". Het financiële toezicht is daarbij voor (in ieder geval) drie jaar overeengekomen.

De afspraken uit het Protocol 2019-2021 over de normen voor 2019 tot en met 2021 en verder, de begrotingsregels, financieel beheer en public private partnerships zijn in dit wetsvoorstel overgenomen, voor zover deze afspraken duidelijk en concreet genoeg zijn om als wettelijke bepalingen te kunnen worden opgenomen. Afspraken met inspanningsverplichtingen, zoals het streven naar duurzame overheidsfinanciën, en de verplichting voor Aruba om uiterlijk 31 januari 2019 het financieel stelsel technisch uit te werken zijn niet overgenomen. Dit betekent dat voor Aruba dezelfde normen blijven gelden, die anders zijn dan de normen die gelden voor Curaçao en Sint Maarten. Voor Aruba gelden de afgesproken normen voor het financieringssaldo van de collectieve sector en de schuldquote en schuldreductie uit het Protocol 2019-2021. Verder moeten bij de beoordeling van de begroting van Aruba de begrotingsregels worden betrokken uit het Protocol 2019-2021. De normen in artikel 14 van de landsverordening wijken verder op sommige punten af van de normen in artikel 15 van de Rft. In de gevallen dat dit zich voordoet is er voor gekozen om voor Aruba de normen uit artikel 14 van de landsverordening te volgen.

Voor Aruba gaat, als gevolg van de toetreding, gelden dat de Nederlandse Staat een lopende inschrijving heeft op geldleningen ten laste van het land Aruba. Dat is onder de Landsverordening Aruba financieel toezicht niet het geval. Aruba leent momenteel met name op de binnenlandse markt en gaat geldleningen aan buiten het Koninkrijk.

In het wetsvoorstel wordt de instelling van het College Aruba financieel toezicht bij rijkswet vastgelegd. Ook het aantal leden en hoe de benoeming van de leden plaatsvindt is in dit wetsvoorstel opgenomen. De overige bepalingen in de Rft over het college komen overeen met de bepalingen in de landsverordening. Daarvoor hoeft niets aanvullend te worden geregeld.

In het Protocol van 2 mei 2015 zijn ook aanvullende afspraken opgenomen. Deze aanvullende afspraken zijn herbevestigd in het Protocol 2019-2021. In de aanvullende afspraken in het Protocol van 2 mei 2015 zijn afspraken gemaakt over de rol van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties van Nederland bij het financieel toezicht. Die afspraken hebben onder andere betrekking op de rol van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bij het College Aruba financieel toezicht (het doen van voordrachten aan de Koning tot benoeming van leden in dit college, de ter beschikking stelling van het personeel voor het secretariaat door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de kosten van het college, etc.), de vaststelling van de collectieve sector, de rol bij het geven van aanwijzingen door de raad van ministers van het Koninkrijk en de verplichting om aan het land Aruba een zienswijze te vragen. De aanvullende afspraken in het Protocol van 2 mei 2015 komen overeen met de relevante bepalingen uit de Rft. Deze afspraken met de regering van Aruba, waarin een rol is weggelegd voor de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, worden met dit wetsvoorstel voor Aruba wettelijk verankerd.

Op een groot aantal punten komen de landsverordening en de huidige Rft overeen. Wanneer dit niet volledig het geval is, zijn de bepalingen van de Rijkswet aangehouden. Alleen bij een duidelijke aanvullende verplichting voor Aruba, zoals bij de mogelijkheid tot het geven van een aanwijzing tot toezending aan het College van de (ontwerp)jaarrekening, is dit voor Aruba in het wetsvoorstel overgenomen.

§ 5.3 Verhouding tot nationale regelgeving

Het financieel toezicht voor Aruba is nu geregeld in de landsverordening. Na de inwerkingtreding van het onderhavige voorstel is dit toezicht geregeld bij rijkswet. Aangezien de rijkswet van hoger orde is dan de landsverordening, bestaat als zodanig niet langer behoefte aan de landsverordening en kan die door het land Aruba worden ingetrokken. In de daartoe strekkende landsverordening dient overigens wel een overgangsrechtelijke voorziening te worden opgenomen die ertoe strekt dat de in de huidige landsverordening opgenomen verplichtingen voor het land Aruba en de daarmee verband houdende bevoegdheden van het CAft met betrekking tot de periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van het onderhavige voorstel van rijkswet van kracht blijven.

Het is aan Aruba om de landsverordening al dan niet in te trekken. Op grond van het beginsel *lex superior derogat legi inferiori* betreft de rijkswet hogere regelgeving dan een landsverordening en gaat de rijkswet daarmee voor op de landsverordening, waarmee de landsverordening vanaf het moment van inwerkingtreding van deze rijkswet feitelijk een dode letter wordt.

§ 5.4 Gevolgen

Op grond van de landsverordening bestaat er voor Aruba al financieel toezicht vanuit het Koninkrijk. In zoverre verandert er voor Aruba, Nederland en het Koninkrijk niets, met één uitzondering.

In dit wetsvoorstel wordt de mogelijkheid voor Aruba gecreëerd om te lenen bij Nederland door middel van een lopende inschrijving door de Nederlandse Staat. Dat kan financiële gevolgen hebben voor de begroting van Nederland.

Voor het overige wordt het huidige financiële toezicht met dit wetsvoorstel voortgezet en heeft dit wetsvoorstel geen andere financiële gevolgen voor Nederland en Aruba.

§ 5.5 Uitvoering, toezicht en handhaving

Op grond van de landsverordening bestaat er een College Aruba financieel toezicht dat, op grond van hetgeen overeengekomen is in het Protocol van 2 mei 2015, wordt bekostigd door Nederland. De werkzaamheden die dit college op grond van de landsverordening verricht, kunnen met dit wetsvoorstel op dezelfde wijze worden voortgezet. De regering van het Koninkrijk oefent op basis van de landsverordening het financieel toezicht uit. Ook dit wijzigt niet met het onderhavige wetsvoorstel. Ook de aanwijzingsbevoegdheid van de regering van het Koninkrijk blijft dezelfde.

In de Rft zijn bevoegdheden toegekend aan het bestuur. Onder het bestuur wordt in de Rft verstaan de ministerraad van een land. Hierbij wordt aangesloten in dit wetsvoorstel. Dat betekent dat in de meeste gevallen niet meer de Minister van Financiën degene is die de verplichtingen en verantwoordelijkheden draagt op grond van dit wetsvoorstel, maar de ministerraad van Aruba.

§ 5.6. Evaluatie

In de Rft is een evaluatiebepaling opgenomen. De raad van ministers van het Koninkrijk bekijkt elke drie jaar of en, zo ja, met ingang van welk tijdstip Curaçao of Sint Maarten of beide een of meer verplichtingen op grond van deze wet blijvend niet meer hoeft na te komen. Een dergelijk besluit wordt niet genomen dan nadat aan de raad van ministers van het Koninkrijk een advies is uitgebracht door een evaluatiecommissie. Met dit wetsvoorstel wordt hier voor Aruba bij aangesloten.

§ 5.7 Aanvullende wijzigingen Rft

Die wijziging van de Rft ten behoeve van de toetreding van Aruba tot de Rft loopt vooruit op een algemene herziening van de Rft voor (alle drie) de landen. De herziening van de Rft voor de landen zal in ieder geval zien op het introduceren van een schuldquotenorm, de omvorming van het College financieel toezicht en het College Aruba financieel toezicht tot één college, het introduceren van financieel beheer als norm (inclusief de naleving van de verplichting van oplevering van de jaarrekeningen) en de bevoegdheid van het College om de landen te adviseren over te maken beleidsmatige keuzes.

II ARTIKELSGEWIJS

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 (begripsbepalingen)

Artikel 1 bevat de definities van belangrijke begrippen die op meerdere plaatsen in de Rijkswet Caribische hervormingsentiteit Aruba, Curaçao en Sint Maarten worden gebruikt.

HOOFDSTUK 2 DE CARIBISCHE HERVORMINGSENTITEIT

§ 2.1 Instelling en taken

Artikel 2 (Caribische hervormingsentiteit)

In dit artikel wordt de Caribische hervormingsentiteit ingesteld en daaraan rechtspersoonlijkheid naar Nederlands recht toegekend. In artikel 1, tweede lid, van Boek 2 van het Nederlands Burgerlijk Wetboek is namelijk bepaald dat andere lichamen dan de Staat, de provincies, de waterschappen en de andere lichamen waaraan krachtens de Grondwet verordenende bevoegdheid is verleend, slechts rechtspersoonlijkheid bezitten als dat uit het bij of krachtens de wet bepaalde volgt. Door het toekennen van rechtspersoonlijkheid kan de Caribische hervormingsentiteit als publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan op eigen titel – dat wil zeggen los van de Staat der Nederlanden – aan het civielrechtelijke rechtsverkeer deelnemen. Deelname aan het civielrechtelijke rechtsverkeer is noodzakelijk om onder meer economische activiteiten te kunnen initiëren als bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder b, van deze wet.

In het tweede lid is bepaald dat de Caribische hervormingsentiteit gevestigd zal zijn in Den Haag. Naast deze hoofdvestiging bestaat de mogelijkheid nevenvestigingen te plaatsen in de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Tot slot is in het vierde en laatste lid van dit artikel de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen van toepassing verklaard op de Caribische hervormingsentiteit. De Kaderwet zelfstandige bestuursorganen bevat bepalingen over de vormgeving van, de informatievoorziening vanuit en de sturing en het toezicht op zelfstandige bestuursorganen zoals de Caribische hervormingsentiteit. Zie voor een nadere toelichting op het nut en de noodzaak voor het oprichten van de Caribische hervormingsentiteit de paragrafen 1.1 tot en met 1.3 van het algemene deel van deze memorie van toelichting. Voor een onderbouwing op de keuze om de entiteit in te richten als zelfstandig bestuursorgaan zij verwezen naar paragraaf 2.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 3 (doel)

In dit artikel is omschreven welk doel de Caribische hervormingsentiteit nastreeft, namelijk om in de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten ondersteuning te bieden bij het doorvoeren van hervormingen van bestuurlijke aard, het realiseren van duurzame en houdbare overheidsfinanciën en het versterken van de weerbaarheid van de economie in deze landen. Voor een nadere toelichting hierop zij verwezen naar hoofdstuk 1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 4 (taken)

In het eerste lid van dit artikel zijn de taken omschreven waarmee de Caribische hervormingsentiteit is belast. Het op verschillende manieren bieden en verstrekken van zowel financiële als niet financiële steun en het houden van toezicht is gericht op het bevorderen van het doorvoeren van hervormingen van bestuurlijke aard, het realiseren van duurzame en houdbare

overheidsfinanciën en het versterken van de weerbaarheid van de economie in de landen. Het tweede lid bevat een niet limitatieve opsomming van de onderwerpen waar de taakuitoefening in ieder geval betrekking op moet hebben. Het betreft de onderdelen en sectoren die duurzaam versterkt moeten worden. Zie voor nadere uitleg paragraaf 3.4 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 5 (landspakketten)

In dit artikel is net als in artikel 4, eerste lid, benadrukt dat de zogenoemde landspakketten onmisbaar zijn bij de uitoefening van de taken, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a en b. In de landspakketten wordt op hoofdlijnen uitgewerkt:

- de onderwerpen die volgen uit de niet limitatief opgesomde lijst in artikel 4, tweede lid; en
- de projecten en maatregelen die volgen uit het bepaalde in artikel 4, eerste lid aanhef en onder a. en b.

De landspakketten worden gesloten bij onderlinge regeling. Voorts is bepaald dat de projecten en maatregelen worden uitgevoerd met inachtneming van de in de landspakketten omschreven hoofdlijnen.

In het tweede lid van dit artikel is geregeld dat bij of krachtens de landspakketten ook kan worden bepaald dat de ontwikkeling en uitvoering van bepaalde projecten en maatregelen geschiedt zonder de ondersteuning en/of het toezicht door de Caribische hervormingsentiteit. Dit is bijvoorbeeld aan de orde als een ander orgaan van de overheid beter is uitgerust of reeds de juridische grondslag heeft om een project te ondersteunen en er op toe te zien. Hierbij valt te denken aan bestaande of nieuw op te zetten samenwerking op grond van justitiële consensusrijkswetgeving, onderlinge regelingen, protocollen en convenanten.

Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het Recherche Samenwerkingsteam (RST), een samenwerkingsverband van de vier landen op basis van het Protocol inzake rechtersamenwerking en de Rijkswet Politie, gericht op het bestrijden van zware, grensoverschrijdende criminaliteit. In het kader van de rechtsstaat, één van de onderwerpen in de landspakketten, is het belangrijk dat het RST actief is in alle landen en over de noodzakelijke bevoegdheden kan beschikken. De uitvoering van de maatregelen ten aanzien van het RST worden echter rechtstreeks vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gemonitord.

Zie voor een nadere toelichting op de landspakketten paragraaf 3.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 6 (samenwerking)

Eerste lid

In het eerste lid van dit artikel is geregeld dat de Caribische hervormingsentiteit in het kader van de uitoefening van de in artikel 4 opgenomen taken samenwerkingsverbanden kan aangaan met diverse instellingen en organen van instellingen die reeds belast zijn met een ontwikkelingstaak, financieringstaak, toezichtstaak of algemene bestuurstaak. Hierbij moet niet alleen worden gedacht aan instellingen en organen van instellingen afkomstig uit Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten maar ook aan instellingen en organen met instellingen van de Europese Unie en andere volkenrechtelijke organisaties. Wanneer de Caribische hervormingsentiteit een samenwerking aangaat met een instelling of een orgaan van een instelling kan desgewenst een samenwerkingsprotocol worden opgesteld. In een dergelijk protocol kan bijvoorbeeld worden uitgewerkt op welke fronten wordt samengewerkt, hoe de samenwerking en de informatie-uitwisseling wordt georganiseerd en op welke manier en met welke frequentie onderling overleg wordt gevoerd.

Tweede lid

Om te voorkomen dat de Caribische hervormingsentiteit, het College Aruba financieel toezicht en het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten dusdanig in elkaars vaarwater komen dat dit een effectieve en efficiënte taakuitoefening belemmert in plaats van versterkt is in het tweede lid van dit artikel bepaald dat de entiteit en de colleges een samenwerkingsprotocol vaststellen. Zij doen dit in overeenstemming met de minister.

§ 2.2 Inrichting en samenstelling

Artikel 7 (samenstelling, benoeming en besluitvorming)

Eerste en tweede lid

In dit artikel worden in aanvulling op de bepalingen uit hoofdstuk 2 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen enkele eisen gesteld aan de vormgeving van de Caribische hervormingsentiteit. Zo is in het eerste lid geregeld dat de hervormingsentiteit uit drie leden bestaat, onder wie de voorzitter. De voorzitter vertegenwoordigt het zelfstandige bestuursorgaan in en buiten rechte.

Derde en vierde lid

In het derde lid is geregeld dat de leden van de Caribische hervormingsentiteit worden benoemd op grond van de deskundigheid die nodig is voor de uitoefening van de taken van de Caribische hervormingsentiteit en op grond van maatschappelijke kennis en ervaring. Zij zullen derhalve in ieder geval voldoende deskundigheid moeten hebben van de bestuurlijke omgeving waarin de Caribische hervormingsentiteit zich bevindt. Dit geldt naast de in artikel 13 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen gestelde eis dat een lid van een publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan geen nevenfuncties mag vervullen die ongewenst zijn met het oog op de goede vervulling van zijn functie of de handhaving van zijn onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin. Hoewel het vervullen van andere functies door leden niet per definitie ongewenst is, moet worden vermeden dat een andere, tegelijkertijd beklede (neven)functie in de weg staat aan een goede functie vervulling bij de Caribische hervormingsentiteit. Het hebben of aanvaarden van dergelijke functies moet daarom ook aan de minister worden gemeld, zodat voldaan kan worden aan de openbaarheid van nevenfuncties. In het vierde lid van dit artikel is bepaald dat de leden van de Caribische hervormingsentiteit in beginsel worden benoemd voor een periode van drie jaar. Na afloop van deze periode kunnen de leden eenmaal worden herbenoemd voor de duur van opnieuw drie jaar. Op grond van artikel 12 van de Kaderwet zelfstandig bestuursorganen is de minister degene die de leden benoemt. Mocht blijken dat een lid van de Caribische hervormingsentiteit bij nader inzien ongeschikt of onbekwaam is voor de functie die deze vervult of sprake zijn van andere zwaarwegende in de persoon van de betrokkene gelegen redenen dan is het ook aan de minister om deze persoon te schorsen of te ontslaan.

Vijfde lid

Het vijfde lid regelt dat de leden van de Caribische hervormingsentiteit bij meerderheid van stemmen beslissen. Als de stemuitslag onbeslist is, geeft de stem van de voorzitter doorslag. Omdat de Caribische hervormingsentiteit bestaat uit een oneven aantal leden, kunnen de stemmen alleen staken als niet alle leden bij de stemming aanwezig zijn.

Artikel 8 (incompatibiliteiten)

Gelet op de taken van de Caribische hervormingsentiteit is het van groot belang dat de leden geen nevenfuncties of andere betrekkingen vervullen die hun onafhankelijkheid zouden kunnen aantasten of in de weg zouden kunnen staan aan een goede vervulling van hun functie. In

aanvulling op hetgeen dat in artikel 13 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen al is geregeld over het vervullen van nevenfuncties en het verbod van artikel 9 van die wet dat eraan in de weg staat dat een aan de minister ondergeschikte ambtenaar lid is een zelfstandig bestuursorgaan, zijn in dit artikel een aantal functies opgesomd die in ieder geval niet gevuld mogen worden door een de leden van de Caribische hervormingsentiteit.

Artikel 9 (bestuursreglement)

Eerste lid

In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat de Caribische hervormingsentiteit een bestuursreglement vaststelt. In het bestuursreglement kunnen nadere regels worden gesteld over de wijze van besluitvorming, de taakverdeling tussen de leden, enzovoort. Het door de hervormingsentiteit vastgestelde bestuursreglement moet op grond van artikel 11 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen worden goedgekeurd door de minister. De reden hiervoor is dat de minister de algemene verantwoordelijkheid draagt voor de taakuitoefening door het zelfstandige bestuursorgaan. Het bestuursreglement bevat regels over het dagelijks functioneren van het bestuursorgaan en kan daarmee dus de taakuitoefening beïnvloeden. Op grond van artikel 11, tweede lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen zal de minister alleen goedkeuring onthouden als sprake is van strijd met het recht of als het bestuursreglement naar het oordeel van de minister een goede taakuitoefening door de Caribische hervormingsentiteit kan belemmeren.

Tweede lid

Het bestuursreglement wordt, zodra deze is goedgekeurd door de minister, bekendgemaakt in de publicatiebladen van de landen van het Koninkrijk. In Nederland betreft het de Staatscourant en in de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten betreft het de Landscourant van respectievelijk Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Artikel 10 (beleidsregels)

In artikel 21, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is aan de minister de bevoegdheid toegekend om beleidsregels vast te stellen over de taakuitoefening door een zelfstandig bestuursorgaan. Als de minister gebruik maakt van de bevoegdheid om beleidsregels vast te stellen dan worden deze op grond van artikel 21, tweede lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen bekendgemaakt in de Staatscourant. Omdat de Caribische hervormingsentiteit zal gaan opereren in de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten is bredere bekendmaking noodzakelijk. In dit artikel is de bredere bekendmaking van beleidsregels geregeld.

§ 2.3 Ambtelijke dienst

Artikel 12 (incompatibiliteiten)

Hoewel de secretaris en de medewerkers van de ambtelijke dienst op grond van het eerste lid van dit artikel geen lid mogen zijn van de Caribische hervormingsentiteit en de ambtelijke dienst formeel gezien geen onderdeel uitmaakt van het zelfstandige bestuursorgaan, dragen de inspanningen van de secretaris en de medewerkers van de ambtelijke dienst in niet onbetekenende mate bij aan het dagelijks functioneren van de hervormingsentiteit. Gelet hierop is het van belang dat ook de onafhankelijkheid van de secretaris en de medewerkers wordt geborgd. Vandaar dat in het tweede lid van dit artikel is geregeld dat de secretaris en de medewerkers van de ambtelijke dienst geen nevenfuncties mogen vervullen die ongewenst zijn met het oog op de goede vervulling van hun functies of de handhaving van hun onafhankelijkheid of het vertrouwen daarin. In het derde lid is bepaald dat de secretaris en de medewerkers het voornemen om een nevenfunctie te aanvaarden moeten melden aan de Caribische hervormingsentiteit.

§ 2.4 Toelating

Artikel 13 (toelating)

Voor de vervulling van hun functies is het noodzakelijk dat de leden van de Caribische hervormingsentiteit en de algemeen secretaris en medewerkers van de ambtelijke dienst die de Caribische hervormingsentiteit ondersteunt vrijelijk toegang hebben tot het grondgebied van de landen en dat zij daar mogen werken. Deze regeling geldt ook voor eventuele echtgenoten, geregistreerde partners en minderjarige kinderen van de leden van de Caribische hervormingsentiteit, de algemeen secretaris van de ambtelijke dienst en de medewerkers van de ambtelijke dienst.

§ 2.5 Financiering Caribische hervormingsentiteit

Artikel 14 (bezoldiging en overige apparaatsuitgaven)

In dit artikel is bepaald dat de bezoldiging van de leden van de Caribische hervormingsentiteit en de algemeen secretaris en medewerkers van de ambtelijke dienst ten laste komen van de begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Daarnaast komen ook alle personeelsuitgaven en materieeluitgaven van zowel de primaire als de ondersteunende processen ten laste van deze begroting.

§ 2.6 Jaarverslag Caribische hervormingsentiteit

Artikel 15 (jaarverslag)

Op grond van artikel 18, eerste lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen is de Caribische hervormingsentiteit verplicht om jaarlijks voor 15 maart een jaarverslag op te stellen. In een jaarverslag geeft een zelfstandig bestuursorgaan, zoals de Caribische hervormingsentiteit, een eigen weergave van de prestaties van het afgelopen jaar. Hieruit kan een beeld worden verkregen van het gevoerde beleid en de verrichte activiteiten. Hoewel een zelfstandig bestuursorgaan een jaarverslag in beginsel naar eigen inzicht mag inrichten, kan deze bij het opstellen van het jaarverslag niet voorbijgaan aan artikel 19, derde lid, van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. Hierin is bepaald dat in een jaarverslag in ieder geval verslag wordt gedaan van de inspanningen die het zelfstandige bestuursorgaan verricht heeft met het oog op de tijdige voorbereiding en uitvoering, de kwaliteit van de daarbij gebruikte procedures, de zorgvuldige behandeling van personen en instellingen die met het bestuursorgaan in aanraking komen, de zorgvuldige behandeling van bezwaarschriften en klachten die worden ontvangen en het faciliteren van de mogelijkheid voor degenen die met het zelfstandige bestuursorgaan in contact komen om voorstellen tot verbeteringen van de werkwijzen en procedures te doen. De entiteit zal ten behoeve van de verantwoording van de uitgevoerde activiteiten en de daarmee gemoeide financiële middelen het jaarverslag (inclusief de jaarrekening en de controleverklaring) aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties toezenden. De minister zal het verslag vervolgens delen met de overige ministers die het aangaat. Daarnaast zal het jaarverslag door de entiteit naar de beide kamers der Staten-Generaal, de ministerraden van Aruba en Sint Maarten, de raad van ministers van Curaçao en de Staten van Aruba, Curaçao en Sint Maarten worden gestuurd.

Voor het tijdig verkrijgen van inzicht in de kosten zendt de entiteit de minister jaarlijks voor 1 maart een ontwerpbegroting en jaarlijks voor 1 mei de begroting voor het daaropvolgende jaar. Gezien de diversiteit van de door de landen uit te voeren hervormingsprogramma's (overheid en financiën, economische hervormingen, zorg en onderwijs, versterken rechtsstaat) zal de dekking van de financiële middelen niet alleen via de begroting van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties lopen, maar afhankelijk van een specifiek hervormingsprogramma toegerekend worden aan een specifiek ministerie dat gerelateerd is aan de hervormingsprogramma's.

Artikel 16 (uitvoeringsrapportage)

In dit artikel is geregeld dat de Caribische hervormingsentiteit elk halfjaar of op verzoek van onze ministers in een zogenoemde uitvoeringsrapportage verslag uitbrengt aan de minister over de voortgang van de uitvoering van de verplichtingen die bij of krachtens deze wet op de landen rusten. Het gaat hierbij in het bijzonder om de verplichtingen die voortvloeien uit de in de landspakketten gemaakte afspraken en de nadere uitwerking daarvan in plannen van aanpak als bedoeld in artikel 21 van deze wet.

HOOFDSTUK 3 MIDDELEN EN STEUN

Artikel 17 (middelen ter beschikking van de Caribische hervormingsentiteit)

In dit artikel wordt geregeld ten behoeve van welke doeleinden de door Nederland aan de Caribische hervormingsentiteit ter beschikking gestelde financiële middelen kunnen worden besteed (lid 1), op welke wijze deze middelen en besteding nader kunnen worden gepreciseerd (lid 2 en 3) en over welke mogelijkheden Nederland beschikt om de terbeschikkingstelling op te schorten dan wel stop te zetten (lid 4 en 5). Het artikel is daarmee een centrale bepaling in het voorstel.

Eerste lid

In het eerste lid wordt duidelijk dat er, materieel gezien, in totaal vier geldstromen zijn die van Nederland naar de entiteit lopen. Drie van deze stromen zijn gekoppeld aan de eerste drie taken van de entiteit: de ondersteuning van de ontwikkeling en uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven; het initiëren, bevorderen en uitvoeren van economische projecten; en het verstrekken van subsidies aan burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven, dan wel het deelnemen in het aandelenkapitaal van privaatrechtelijke rechtspersonen, met inbegrip van overheidsbedrijven (lid 1, onder a). De vierde materiële geldstroom betreft de liquiditeitssteun die de entiteit namens Nederland kan verstrekken ter dekking van in de landsbegrotingen opgenomen noodzakelijke uitgaven op de gewone dienst. Deze financiële middelen zullen hoofdzakelijk aan de entiteit ter beschikking worden gesteld door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Tweede en derde lid

Waar het eerste lid inzichtelijk maakt uit welke geldstromen de door Nederland ter beschikking gestelde financiële middelen bestaat, geeft het tweede lid de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, in overleg met bewindspersonen van andere betrokken departementen, de mogelijkheid om te bepalen welk deel van genoemde middelen dient te worden besteed aan welke taak dan wel liquiditeitssteun. Het ligt voor de hand, vooral wat betreft de laatste bestemming, dat een en ander tevens geschiedt in samenspraak met of althans op basis van input en behoeftes van de besturen van de landen. Het derde lid bepaalt dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in dit verband met de landen periodiek overeenkomsten sluit over de hoogte en de aard van de financiële middelen. Aldus kan onder meer worden afgesproken of bepaalde financiële middelen worden verstrekt in de vorm van een lening dan wel in de vorm van een gift.

Vierde en vijfde lid

Voor een toelichting op deze artikelleden zij verwezen naar paragraaf 3.7.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 18 (aanwijzing deskundigen)

Naast de financiële middelen die op grond van artikel 17 kunnen worden aangeboden en verstrekt, kan er ook ondersteuning worden geboden in de vorm van expertise. Waar mogelijk kan en zal de Caribische hervormingsentiteit deze andere vorm van ondersteuning zelf bieden, maar als er meer ondersteuning nodig is bijvoorbeeld bij het opstellen of herzien van wetgeving kan de entiteit de ministers die het aangaat verzoeken om een of meer onder hen ressorterende deskundigen ter beschikking te stellen. Op grond van dit artikel moeten de ministers in overeenstemming met Onze Minister deze deskundigen aanwijzen. De aangewezen deskundigen komen, voor zover zij de Caribische hervormingsentiteit bijstaan bij het verrichten van haar taken, onder haar verantwoordelijkheid te vallen. Het is overigens ook denkbaar dat de entiteit naast de steun vanuit de departementen externe expertise inhuurt.

HOOFDSTUK 4 BEVOEGDHEDEN

§ 4.1 Algemeen

Artikel 19 (verstrekking van gegevens en inlichtingen en verlening van medewerking)

In dit artikel wordt aan overheidsorganen en overheidsbedrijven de plicht opgelegd om wanneer de Caribische hervormingsentiteit daarom verzoekt iedere vorm van medewerking te verlenen. Dit kan dus verder gaan dan het enkel verstrekken van gegevens en inlichtingen.

Medewerking, gegevens en inlichtingen worden door de Caribische hervormingsentiteit verlangd in het kader van de uitoefening van de taken genoemd in artikel 4, eerste lid, onder a, b en d. De gegevens die de entiteit nodig heeft voor het nemen van een subsidiebeschikking worden bij de aanvraag daarvan verstrekt.

Voor de informatie-uitwisseling tussen de entiteit en de landen geldt vertrouwelijkheid als uitgangspunt. Daarnaast kunnen in grondrechten, zoals beschermd in internationale mensenrechtenverdragen waaraan het Koninkrijk is gebonden, grenzen zijn gelegen aan de mogelijkheden van deze informatie-uitwisseling.

§ 4.2 Projecten en maatregelen van overheidsorganen en overheidsbedrijven

Artikel 20 (ondersteuning van projecten en maatregelen)

Dit artikel bevat de bevoegdheden die de Caribische hervormingsentiteit kan inzetten ter ondersteuning van de ontwikkeling en de uitvoering van projecten en maatregelen door overheidsorganen en overheidsbedrijven in de landen. Het gaat hierbij om het direct en indirect verstrekken van financiële middelen (onder a); om het ter beschikking stellen van deskundigheid en uitvoeringscapaciteit (onder b); en om de bevoegdheid om overheidsorganen en overheidsbedrijven te kunnen doorlichten (onder c).

Voor een nadere toelichting zij verwezen naar paragraaf 3.4.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 21 (plan van aanpak)

Ten behoeve van de ontwikkeling en uitvoering van een project of maatregel kan de Caribische hervormingsentiteit in overleg met de overheidsorganen en overheidsbedrijven die het aangaat een plan van aanpak opstellen. Het opstellen van een plan van aanpak kan behulpzaam zijn omdat het zorgt voor transparantie, concretisering en structurering van het betreffende project of de betreffende maatregel. Zo kan in een plan van aanpak bijvoorbeeld worden vastgesteld welke doelen de betrokken partijen pogen te bereiken met de uitvoering van het project of de maatregel, welke financiële en niet financiële middelen daarvoor nodig zijn en welk tijdspad de partijen voor ogen hebben. Deze maar ook andere onderdelen zijn opgesomd in het tweede lid van dit artikel als handvatten voor de inrichting van een plan van aanpak. Belangrijk is dat dit een niet limitatieve

opsomming betreft. Het is dus denkbaar dat ook andere zaken worden geregeld in het plan van aanpak. In het derde lid van dit artikel is bepaald dat als er een plan van aanpak wordt opgesteld, dit plan door de Caribische hervormingsentiteit naar de betrokken overheidsorganen van het land in kwestie wordt gezonden. Daarnaast wordt het plan van aanpak ook gedeeld met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de andere Nederlandse ministers die het aangaat. Voor een nadere toelichting op dit artikel zij verwezen naar paragraaf 3.5 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 22 (aanwijzing)

In dit artikel is een aanwijzingsbevoegdheid opgenomen met betrekking tot een plan van aanpak voor de ontwikkeling en uitvoering van de projecten en maatregelen door overheidsorganen. Hiermee wordt afgeweken van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. Voor een toelichting hierop zij verwezen naar paragraaf 2.1 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 23 (opschorting steunverlening)

Eerste lid

In dit artikel is aan de Caribische hervormingsentiteit de bevoegdheid toegekend om de steunverlening aan een land geheel of gedeeltelijk op te schorten. Bij de inzet van deze bevoegdheid is een zekere terughoudendheid geboden. Vandaar dat de entiteit enkel kan overgaan tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van de steunverlening als een overheidsorgaan of overheidsbedrijf een project of maatregel gelet op de afspraken uit het landspakket niet tijdig uitvoert, een project of maatregel niet op de in het landspakket overeengekomen of in het plan van aanpak uitgewerkte wijze uitvoert of als geen gehoor wordt gegeven aan het verzoek om gegevens, inlichtingen of medewerking anderszins. Verder is van belang dat de Caribische hervormingsentiteit enkel de steun mag opschorten die is bedoeld voor de ontwikkeling en uitvoering van de projecten en maatregelen van overheidsorganen en overheidsbedrijven, bedoeld in artikel 4, eerste lid, onder a, van deze wet. Het kan dus geen investeringen betreffen die gedaan zijn op grond van artikel 4, eerste lid, onder b, of subsidies die verleend zijn op grond van artikel 4, eerste lid, onder c.

Tweede lid

De Caribische hervormingsentiteit kan pas een besluit nemen tot opschorting van de steunverlening nadat het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf in de gelegenheid is gesteld zijn zienswijze naar voren te brengen. Dit artikel schrijft niet voor hoe de zienswijze gegeven moet worden, dit kan dus zowel schriftelijk als mondeling zijn. De zienswijze moet door de Caribische hervormingsentiteit worden betrokken in de belangenafweging die voorafgaat aan het besluit over gehele of gedeeltelijke opschorting van de steunverlening.

Derde lid

In het besluit tot gehele of gedeeltelijke opschorting van de steunverlening neemt de Caribische hervormingsentiteit een termijn op waarbinnen het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf alsnog kan voldoen aan de verplichting die aanleiding heeft gegeven tot het nemen van het besluit. Kortom, het overheidsorgaan of overheidsbedrijf krijgt nog een laatste kans om een project of maatregel uit te voeren op de landspakketten overeengekomen of in het plan van aanpak uitgewerkte wijze dan wel gehoor te geven aan het verzoek om gegevens, inlichtingen of medewerking anderszins. Als het overheidsorgaan of overheidsbedrijf in kwestie geen gebruik maakt van deze kans en de termijn is verstreken gaat de Caribische hervormingsentiteit daadwerkelijk over tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van de steunverlening.

Vierde lid

In het vierde lid van dit artikel is bepaald dat het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf in kennis worden gesteld van het voornemen van de Caribische hervormingsentiteit tot het nemen van een besluit tot gehele of gedeeltelijke opschorting van de steunverlening. Hierbij wordt het overheidsorgaan of overheidsbedrijf ook ingelicht over de mogelijkheid tot het naar voren brengen van een zienswijze hieromtrent. Verder wordt ook de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties op de hoogte gebracht van het feit dat de Caribische hervormingsentiteit overweegt om de steunverlening aan een overheidsorgaan of overheidsbedrijf uit de landen geheel of gedeeltelijk op te schorten.

Voor een verdere toelichting op dit artikel zij verwezen naar paragraaf 3.7.1 van het algemene deel van de memorie van toelichting.

Artikel 24 (voorziening)

Op grond van dit artikel kan de Caribische hervormingsentiteit de Raad van Ministers van het Koninkrijk adviseren tot het treffen van een voorziening uit kracht van het Statuut, indien een besluit tot het geheel of gedeeltelijk opschorten van steunverlening, bedoeld in artikel 23, er niet toe heeft geleid dat het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf een project of maatregel alsnog op de in het landspakket of een plan van aanpak vastgestelde wijze uitvoert of de gevraagde medewerking verleent. Het advies van de entiteit geschiedt door tussenkomst van Onze Minister en dient te worden gemotiveerd. In deze motivering zal de entiteit moeten markeren waarom de schending door het betrokken overheidsorgaan of overheidsbedrijf een ingrijpen vanwege het Koninkrijk rechtvaardigt en waarom dit ingrijpen geschikt is om de betreffende schending ongedaan te maken.

Krachtens het Statuut staan de Rijksministerraad in beginsel drie voorzieningen ter beschikking die deze op advies van de Caribische hervormingsentiteit kan aanwenden in het kader van artikel 24. In het Statuut zelf zijn dat de vernietigingsbevoegdheid die is opgenomen in artikel 50 en de taakverwaarlozingsprocedure die is opgenomen in artikel 51, eerste lid. Verder kan nog gedacht worden aan de aanwijzingsbevoegdheid van de regering van het Koninkrijk in artikel 15 Reglement Gouverneur. Het verdient de voorkeur dat motivering voor toepassing van een van deze instrumenten in verband kan worden gebracht met artikel 43 Statuut, waarin het beginsel van democratische rechtsstaat centraal staat. Noodzakelijk is dit echter niet, aangezien de betreffende instrumenten een ruimere strekking hebben dan alleen artikel 43 Statuut en ook inzetbaar zijn bij schending van een rijkswet. Wel gelden in dat geval dezelfde toepassingscriteria, zoals het evenredigheidsvereiste en de eis dat in het land zelf geen redres meer mogelijk is. De strengheid van de criteria hangt in dit verband af van het gekozen instrument. Overigens ligt het criterium van redres in zekere zin reeds besloten in het onderhavige voorstel, in die zin dat het land in kwestie uitdrukkelijk in de gelegenheid wordt gesteld om een schending te voorkomen dan wel ongedaan te maken.

Voor een verdere toelichting op dit artikel zij verwezen naar paragraaf 3.7.1 van het algemene deel van de memorie van toelichting.

§ 4.3 Economische projecten

Artikel 25 (projectuitvoering)

In dit artikel is uitgewerkt welke acties de Caribische hervormingsentiteit kan ondernemen gericht op het initiëren, bevorderen en uitvoeren van economische projecten. Voor een toelichting hierop zij verwezen naar paragraaf 3.4.2 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 26 (instemming)

De in dit artikel geregelde instemmingsverplichting is in lijn met artikel 32 Kaderwet zbo's. Voor een toelichting op deze en vergelijkbare sturingsmogelijkheden zij verwezen naar paragraaf 2.1 van het algemene deel van de memorie van toelichting.

Artikel 27 (aanwijzing)

Evenals in artikel 22 is in artikel 27 een aanwijzingsbevoegdheid opgenomen. Deze aanwijzingen hebben betrekking op het initiëren, bevorderen en uitvoeren van economische projecten. Hiermee wordt afgeweken van de Kaderwet zbo's. Voor een toelichting hierop zij verwezen naar paragraaf 2.1 van het algemene deel van de memorie van toelichting.

§ 4.4 Subsidies en deelnemingen

Artikel 28 (subsidies en deelnemingen)

Een belangrijk doel van de Caribische hervormingsentiteit naast het bevorderen van hervormingen van bestuurlijke aard en het realiseren van duurzame en houdbare overheidsfinanciën betreft het versterken van de weerbaarheid van de economie van de landen. Hierbij moet niet alleen oog zijn voor de overheid, maar juist ook voor burgers, bedrijven en andere privaatrechtelijke rechtspersonen. Vandaar dat op grond van artikel 4, eerste lid, onder c, de Caribische hervormingsentiteit tot taak heeft het op aanvraag verstrekken van subsidies aan burgers en privaatrechtelijke rechtspersonen en het deelnemen in het aandelenkapitaal van privaatrechtelijke rechtspersonen. In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat over de verstrekking van subsidies en het deelnemen in het aandelenkapitaal bij regeling van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties regels kunnen worden gesteld. Daarin zal onder meer kunnen worden uitgewerkt voor welke activiteiten subsidies kunnen worden verleend, het bedrag of de wijze waarop het bedrag wordt bepaald waarvoor subsidies kunnen worden verleend of waarvoor kan worden deelgenomen in het aandelenkapitaal en aan welke voorwaarden en verplichtingen moet worden voldaan. Voor zover bij ministeriële regeling niet in dergelijke regels wordt voorzien, kan de Caribische hervormingsentiteit op grond van het tweede lid zelf beleidsregels stellen over de verstrekking van subsidies en het deelnemen in aandelenkapitaal. Worden op een later moment alsnog bij ministeriële regeling hierover regels gesteld dan worden de beleidsregels hiermee in overeenstemming gebracht of geschrapt.

Tot slot wordt in het derde lid waar het gaat om de verstrekking van subsidies titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht van overeenkomstige toepassing verklaard. Deze titel biedt een uniform bestuursrechtelijk kader voor de beoogde subsidieverstrekking zodat duidelijkheid bestaat over de rechten en verplichtingen en over de procedurele aanpak. Een belangrijk aspect in de aanpak betreft het feit dat in deze titel wordt gesproken over twee soorten beschikkingen, namelijk de beschikking tot subsidieverlening en de beschikking tot subsidievaststelling. Reden voor dit onderscheid is dat er voor het verstrekken van een subsidie in de regel meerdere beschikkingen nodig zijn. Een beschikking tot subsidieverlening geeft een voorlopige financiële aanspraak op basis waarvan te subsidiëren activiteit uitgevoerd kan worden en bij subsidievaststelling wordt die aanspraak bevestigd nadat is nagegaan of aan de voorwaarden voor subsidiëring is voldaan en met vaststelling van het subsidiebedrag overeenkomstig de gemaakte subsidiabele kosten. De regels hieromtrent staan in titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 29 (begripsbepalingen)

Omdat de Caribische hervormingsentiteit opereert in drie verschillende landen met ieder een eigen Landsverordening administratieve bestuursrechtspraak worden in dit artikel de belangrijkste begrippen met betrekking tot de subsidieverstrekking met elkaar gelijkgetrokken.

Artikel 30 (beslistermijn)

In dit artikel is bepaald dat de Caribische hervormingsentiteit binnen acht weken na ontvangst moet beslissen op een aanvraag van een beschikking tot subsidieverlening of subsidievaststelling. Wanneer de Caribische hervormingsentiteit niet in staat is om binnen de gestelde termijn een beslissing te nemen, dan deelt de entiteit dit mee aan de aanvrager. Naast de mededeling dat niet binnen acht weken een beslissing kan worden genomen, noemt de entiteit een zo kort mogelijke termijn waarbinnen de beslissing wel tegemoet kan worden gezien. Wanneer er helemaal geen beschikking wordt genomen binnen de in het eerste lid gestelde termijn of de termijn die op grond van het tweede lid door de Caribische hervormingsentiteit aan de aanvrager is medegedeeld dan moet dit worden beschouwd als een afwijzende beschikking.

Artikel 31 (termijnen in verband met zaterdag, zondag en feestdagen)

Onder deze wet geldt net als binnen het bestuursrecht van Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten dat als een termijn eindigt op een zaterdag, zondag of een algemeen erkende feestdag deze wordt verlengd tot en met de eerstvolgende dag die niet een zaterdag, zondag of feestdag is. In het tweede lid is bepaald dat onder het begrip 'algemene erkende feestdag' alle feestdagen worden vallen die genoemd zijn in de Algemene termijnenwet, de Algemene termijnenverordening van Aruba en de Algemene termijnenlandsverordeningen van Curaçao en Sint Maarten.

Artikel 32 (rechtsbescherming)

Het eerste lid van dit artikel bepaalt dat tegen een beschikking tot subsidieverlening, een beschikking tot subsidievaststelling en tegen de afwijzing daarvan door een belanghebbende beroep kan worden ingesteld. De belanghebbende moet zich als deze gebruik wil maken van dit beroepsrecht binnen zes weken na de dag waarop de beschikking is gegeven wenden tot het Gerecht in eerste aanleg van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. In het tweede lid is geregeld dat tegen de uitspraak van het Gerecht in eerste aanleg hoger beroep kan worden ingesteld bij hetzelfde Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Het Gemeenschappelijk Hof zal hierbij afhankelijk van de voorliggende casus de regels hanteren die in de Landsverordeningen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten zijn opgenomen over het administratief beroep.

§ 4.5 Verscherpt financieel toezicht op de uitgaven van de landen

Artikel 33 (instelling verscherpt financieel toezicht)

Voor een toelichting op de instelling van verscherpt financieel toezicht zij verwezen naar paragraaf 3.8 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 34 (onthouding goedkeuring)

Daar waar verscherpt financieel toezicht is ingesteld op (een deel van) de uitgaven van een land, kan de in het kader van dit verscherpte toezicht vereiste goedkeuring alleen worden onthouden wegens strijd met het recht of strijd met het algemene financiële belang. Strijd met het recht ziet primair op strijd met het in deze rijkswet en de Rijkswet financieel toezicht bepaalde en ziet eveneens op strijd met de eigen begroting. Dit laat onverlet dat er ook andere juridische grenzen kunnen zijn waaraan door het College (Aruba) financieel toezicht kan worden getoetst.

Strijd met het algemene financiële belang ziet op het financiële belang van het betrokken land. Met het gebruik van deze term wordt beoogd aan te sluiten bij vergelijkbare regelingen in Nederlandse wetgeving, zoals de Gemeentewet en de Provinciewet.

Het tweede lid voorziet erin dat onthouding van goedkeuring alleen plaatsvindt nadat met het bestuur van het betrokken land overleg heeft plaatsgevonden. Het is echter logischerwijs niet gekoppeld aan de instemming van dat bestuur.

Artikel 35 (beleidskader)

Artikel 35 voorziet in het vaststellen van een beleidskader ingeval verscherpt financieel toezicht wordt ingesteld. Dit geschiedt ten behoeve van een effectieve en doelmatige toepassing van dit toezicht. Met het oog daarop kan in het beleidskader worden vastgelegd op welke wijze de landen de voor de uitoefening van deze taak benodigde informatie aanleveren. Verder kan een nadere precisering worden gegeven van de uitgaven die voor goedkeuring moeten worden voorgelegd. Uit doelmatigheidsoogpunt kan hierin bijvoorbeeld worden vastgelegd dat uitgaven onder een bepaald bedrag geen goedkeuring behoeven. Verder zal het beleidskader logischerwijze preciseren in welke gevallen sprake is van dringende spoed als bedoeld in artikel 37.

Het vaststellen van het beleidskader laat onverlet dat Onze minister bevoegd is beleidsregels uit te vaardigen op grond van artikel 10 van dit voorstel van rijkswet jo. artikel 21 van de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen. Als Onze minister van die bevoegdheid gebruik maakt, zal het beleidskader daarmee in overeenstemming moeten zijn, dan wel worden gebracht. De procedure voor totstandkoming van het beleidskader is eveneens in dit artikel beschreven.

Artikel 36 (termijnen)

De in dit artikel gestelde termijn voor het verlenen van goedkeuring is bewust kort gehouden om te voorkomen dat het land onnodige vertraging ervaart bij het doen van uitgaven. Voorts is voorzien in een *lex silencio positivo*, in die zin dat de goedkeuring is verleend zodra de gestelde termijn is verlopen. Voor het geval de entiteit meer tijd nodig heeft voor een beoordeling van een uitgave, kan zij de termijn eenmalig verdagen (tweede lid).

Artikel 37 (dringende spoed)

In gevallen van dringende spoed moet het mogelijk zijn dat een land een uitgave doet zonder dat daarvoor goedkeuring is verleend (expliciet dan wel door middel van het verstrijken van de termijn). Het beleidskader als bedoeld in artikel 35 geeft logischerwijze nadere precisering van deze dringende spoed, waaronder mede begrepen de feiten en omstandigheden die ertoe nopen dat deze dringende spoed het doen van een niet-goedgekeurde uitgave rechtvaardigt.

Artikel 38 (opschorting steunverlening)

Voor een toelichting op de in dit artikel geregelde opschortingsbevoegdheid zij verwezen naar paragrafen 3.7 en 3.8 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 39 (beëindiging toezicht)

Voor een toelichting op de in dit artikel geregelde beëindiging van het verscherpte toezicht zij verwezen naar paragraaf 3.8 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 40 (kroonberoep)

Voor een toelichting op het in dit artikel geregelde kroonberoep zij verwezen naar hoofdstuk 4 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

Artikel 41 (geldleningen)

Op dit artikel is reeds uitvoerig ingegaan in paragraaf 3.7.1 van het algemeen deel. Aan die uiteenzetting zij hier nog toegevoegd dat het derde lid van artikel 41, evenals de andere toezichtprocedures in dit voorstel, voorziet in het principe van hoor en wederhoor. Verder verdient het opmerking dat het rechtsgevolg dat in het tweede lid van artikel 41 wordt verbonden aan een negatieve beoordeling door de Caribische hervormingsentiteit aangaande het voornemen tot het aantrekken van een geldlening door het bestuur van een land alleen toeziet op leningen via de lopende inschrijving van de Nederlandse Staat. Het staat de landen formeel gesproken in een dergelijk geval vrij om te proberen een buitenlandse geldlening aan te trekken. Op grond van artikel 29 Statuut geschiedt het aantrekken van een dergelijke lening echter in overeenstemming met de regering van het Koninkrijk. Het tweede lid van deze bepaling in het Statuut formuleert als regel dat de Rijksministerraad zich met een buitenlandse geldlening verenigt, tenzij de belangen van het Koninkrijk zich daartegen verzetten. Of van dit laatste sprake is, vergt een eigenstandige afweging van de Rijksministerraad, die normaal gesproken gepaard gaat met de nodige terughoudendheid. Zolang deze rijkswet van kracht is, ligt het evenwel in de rede dat genoemde belangen van het Koninkrijk worden beoordeeld tegen de achtergrond van het stelsel hiervan.

HOOFDSTUK 5 AANVULLING EN WIJZIGING

Artikelen 42 en 43 regelen de toetreding van het land Aruba tot de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten. Voor een nadere toelichting hierop zij verwezen naar hoofdstuk 5 van het algemene deel van deze memorie van toelichting.

HOOFDSTUK 6 SLOTBEPALINGEN

Artikel 44 (inwerkingtreding, verval en beëindiging)

De werkzaamheden van de Caribische hervormingsentiteit hebben een tijdelijk karakter. Met het oog hierop bevat het wetsvoorstel een horizonbepaling: deze consensusrijkswet vervalt zes jaar na inwerkingtreding ervan. Verlenging is mogelijk, zij het alleen in onderlinge overeenstemming en telkens voor een periode van twee jaar. Lid 2 voorziet daarbij ook in de mogelijkheid dat slechts een deel van de oorspronkelijk deelnemende landen gebruik maakt van de verlengingsmogelijkheid. De in dit artikellid bedoelde overeenstemming ziet op de overeenstemming tussen het Caribische land (dan wel de Caribische landen) in kwestie enerzijds en Nederland anderzijds.

Voortijdige beëindiging van deze consensusrijkswet wordt mogelijk gemaakt door lid 3. De regeling hiervan is zodanig vormgegeven dat aan geen van de deelnemende landen een eenzijdig opzegrecht toekomt. Wel voorziet deze regeling in de mogelijkheid dat Nederland met afzonderlijke landen overeenkomt dat deze onderlinge regeling tussen hen kan worden beëindigd zonder dat dit gevolgen heeft voor de andere betrokken landen. In dat geval hebben die andere landen hierin dan ook geen zeggenschap.

Voor de goede orde zij erop gewezen dat deze horizonbepaling niet ziet op de wijzigingen die in (hoofdstuk 5 van) dit voorstel van rijkswet worden aangebracht in de Rft. Hoofdstuk 5 van dit voorstel is na de inwerkingtreding van het onderhavige voorstel van rijkswet immers terstond uitgewerkt. De Rft voorziet zelf ook in een horizonbepaling (artikel 35). Die gaat ook gelden voor het land Aruba.